

KIR. KÖZJEGYZŐK
KÖZLÖNYE

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

KIADJA

A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Megjelenik havonként egyszer

(július és augusztus hónapok kivételével).

BUDAPEST, 1931.

Held János könyvnyomdája II., Margit-körut 7. Telefon Aut.: 536—95.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ DR.

budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, II., Margit-körút 5/a. Tel. Aut. 517—16.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámhája: 41.951.

A lillafüredi vándorgyűlés.

Szemerjay-Petrán Tibor dr.: A magyar közjegyzői kar gazdasági helyzete és a közjegyzői rendtartás reformja.

Szécsi Ferenc dr.: Fél százados aktualitások.

Közlemények.

Halálozás.

Kinevezés, rendszeresítés, áthelyezés.

A díjszámításnál méltányosság.

Egyes gyámhatóságok.

Kihirdetett törvények.

Rendeleték.

Judicatura.

A lillafüredi vándorgyűlés.

A Magyarországi kir. Közjegyzők Országos Egyesülete ezidei vándorgyűlését, mely mint minden esztendőben, ezidén is nehezen várt ünnepe volt a közjegyzői karnak, f. é. június hó 7. napján tartotta meg a gyönyörű Lillafüreden.

Valamennyiünk meggyőződése, hogy az immár intézményesnek mondható vándorgyűlések kettőnően beváltak. Igen jó alkalom ez bajaink megbeszélésére, programkitűzésre és a baráti találkozásra, ezzel a kartársi szellem fenntartására és kimélyítésére.

Tudjuk, hogy valamennyi kartárs ekként vélekedik a vándorgyűlésről s hogy valamennyien nem voltak jelen, annak oka sok esetben, hogy igen sok kartárs súlyos gazdasági helyzetben van, s bizony nem tudta előteremteni a maga és családja számára a kicsit egyébként is drága Lillafüreden való 1—2 napi tartózkodás s az oda s visszautazás költségeit.

Amint *Szemerjay-Petrán Tibor dr.* előadásában helyesen rámutatott, a közjegyzői kar általában meglehetősen nehéz, egyáltalában nem irigylésreméltó helyzetben van s mi sem mutatja ezt jobban, minthogy nem egy kartárs keserűen panaszkolta el, hogy egy ilyen kirándulás költségeit nem tudja magának megengedni.

A kar e súlyos anyagi helyzete már nemcsak magunk közt képezi megbeszélés tárgyát, s ha kifelé nem is siránkozunk nagy

hanggal, az objektive néző szem észreveszi és — amint *Örffy Imre dr.* országgyűlési képviselő rendkívül alapos, lapunk előző számában kivonatossan közölt költségvetési előadói beszédében tette — szóvá is teszi súlyos helyzetünket élénk cáfolatául az „aranybányá“-ról szóló ismeretes, itt-ott még mindig hallható frázisoknak.

A hihetetlen mértékben elszaporodott zugirászkodás, ennek, valamint az általános gazdasági helyzet következtében a jogügyletek teljes hiánya, a megállapított, de be nem folyó hagyaték-tárgyalási díjak — a bíróságoknak a megállapított díjakról szóló összeállításai, mikor azok igen nagy százaléka, Isten tudja mikor folyik be, mit sem jelentenek — a nagy mértékben szaporodó regie kiadások, nem díjazott munkatöbblet stb. minden közjegyzői irodában ismert jelenségek, melyek okai a válságos helyzetünknek.

Ezzel a szomorú helyzetképfestéssel kellett kezdenünk a vándorgyűlésről szóló tudósításunkat, mint ahogyan a súlyos helyzet tudata bizonyos nyomottság hangulatát keltette az ideai vándorgyűlés résztvevőiben, amelyet csak lassan tudott eloszlatni a festői szép táj, a gondos rendezés, a pazar szálló és a rég nem látott kartársakkal való szeretetteljes találkozás.

A gyűlés résztvevői már előző napon, június 6-án az esti órákban úgyszólván teljes számban megérkeztek Lillafüredre s nem győzték csodálni a megkapó képet, az erdőkoszorúta völgykatlanban a kies háromi tó szélén emelkedő pompás Palota Szállót.

Lázár Ferenc dr. egyesületi elnök és *Sümeghi László dr.* egyesületi főtitkár már előzetesen Lillafüreden jártak s az ő, valamint a miskolci kartársak fáradhatatlan munkájának köszönhető a kitűnő rendezés, hogy a legcsekélyebb fennakadás nélkül úgyszólván pillanatok alatt mindenki szállásán volt.

Az érkezés napján közös vacsora volt a Palota Szálló pompás éttermében, utána a szálló halljában barátságos együttlét, majd a szépszámban megjelent fiatalság táncra perdült. A késő éjjeli órákban oszlott szét a társaság, de még sokan sokáig élvezték a szálló terraszáról a fölséges természetet.

Másnap reggel esős napra ébredtünk. Komor fellegek ütköztek a körülöttünk lévő erdős hegyekbe s enyhén szitált az eső. Ennek dacára már a kora reggeli órákban sűrűn találkoztunk vállalkozó csoportokkal, kik a közeli környék nevezetességeit, a víz-esést, a cseppkőbarlangot keresték fel, akik a közeli festői szép kis kápolnába iparkodtak szentmisére.

10 óra után nyitotta meg *Lázár Ferenc dr.* a Palota Szálló

egyik földszinti termében a vándorgyűlést és bejelentette, hogy *Zsitvay Tibor dr.* igazságügyminiszter, kit a vándorgyűlésre meghívott, sajnálatára másirányú elfoglaltsága miatt nem jelenhetett meg, távolmaradását több kartárs — köztük *Janits Imre dr.*, *Madarász István dr.*, *Jedlicska Géza dr.* s *Galánffy János dr.* kamarai elnökök, kiknél sajnálatos körülmények jöttek közbe — kimentette; sajnálatára nem jelenhetett meg közöttünk *Borbély-Maczkó Emil* főispán, kinek vármegyéje területén volt ezidei vándorgyűlésünk s ki táviratilag üdvözölte a közjegyzői kart.

Sümeghi László dr. főtitkár indítványára a vándorgyűlés egyhangú lelkesedéssel táviratban fejezte ki hódolatát *Magyarország főméltóságú kormányzója* előtt s táviratilag üdvözölte *Zsitvay Tibor dr.* igazságügyminisztert.

Lázár Ferenc dr. elnöki megnyitó beszédében rámutatott arra, hogy az intézményünk szabályozása — lényegbe nem vágó részleges reformoktól eltekintve — a már több 50 éves rendtartáson nyugszik, melynek igen sok rendelkezése, hogy immár nem korszerű s nem megfelelő, mindnyájunk előtt tudott dolog; épp ezért vette tervbe s tüzte ki célul az Egyesület elnöksége a közjegyzői rendtartás revíziójának elkészítését ama reményben, hogy a közeli képviselőválasztások lezajlása után az új ciklusban meginduló nyugodtabb törvényhozási munka erre is ki fog terjedni s az alapos előkészületi munkák után készült reform a kar kívánságának is megfelelő módon fog megtörténni. A reformmunkálatok nagy anyaga természetesen nem képezheti egészében ennek az egy gyűlésnek tárgyát, az elnökség programjához képest ezuttal a szervezeti rész anyagát beszéljük meg s az elnökség módot fog találni, hogy a rendtartás többi része is megbeszélés tárgyát képezze.

A szervezeti részre vonatkozó reformok előadására az elnökség *Szemerjai-Petrán Tibor dr.* budapesti kir. közjegyzőt kérte fel, aki az e tárgyban előzetesen megtartott szűkebbkörű megbeszélésen elhangzottak figyelembevételével összeállította előadását.

Szemerjai-Petrán Tibor dr. állandó feszült érdeklődés mellett adta elő ezután tartalmas szép előadását, melyet egész terjedelmében alább közlünk.

A vándorgyűlés osztatlan, teljes elismeréssel adózott az előadónak, melynek *Lázár Ferenc dr.* elnök, *osgyáni Rónay Károly dr.* s mások is kifejezést adtak.

A vándorgyűlés, miután az előadó oly mesteri módon juttatta kifejezésre kívánságainkat — aránylag rövid vita után, mely-

ben résztvettek *Szentiványi Géza dr., vitéz Kozma György dr., Héderváry Lehel dr.* s mások — azzal az eltéréssel, hogy az országgyűlési képviselői incompatibilitásnak nemcsak a budapesti, de minden közjegyzőre való megszüntetését kívánja — *az előadó előterjesztését teljes egészében elfogadta és magáévá tette.*

Szécsi Ferenc dr. egyesületi alelnök igen nagy érdeklődés mellett adott elő részleteket az általa összegyűjtött, lapunk e számában közölt — ma is actualis emlékekből.

Lázár Ferenc dr. elnök — miután a gyűlés résztvevői önkéntes adományokkal járultak egyes, nyomorban sinylődő közjegyző-özvegyek támogatására, akik a már életbelépett nyugdíjtvény áldásaiban az életbeléptetési rendelet rendelkezéseihez képest e pillanatban még nem részesülnek — a gyűlést berekesztette.

A gyűlés után a társaság kisebb csoportokra oszolva a verőfényessé vált gyönyörű időben a közvetlen környék megtekintésére indult, majd kezdetét vette a Palota Szálló gyönyörű termében a társasbéd.

Ennek során először *Lázár Ferenc dr.* elnök lendületes szavakkal mondott pohárköszöntőt *Magyarország kormányzójára*; majd több felköszöntő hangzott el.

Az ebéd után a társaság egy része hazaindult, a nagy többség azonban autobuszokon s autókon átrándult Egerbe. A Bükk-hegység valóban festői szép táján átvezető pompás új úton jó hangulatban megérkező társaságot Egerben *Lipcsey Péter dr.* ottani kartársunk szeretetreméltó szívélyességgel kalauzolta, megmutogatva a híres egri várat, annak ujonnan feltárt földalatti részeit, Gárdonyi Gézának, a magyarul talán legszebben beszélő írónak az egri vár udvarán lévő, „Gárdonyi Géza. Csak a teste“ felirással megjelölt poetikus sírját, a liceumot, székesegyházat s Eger egyéb nevezetességeit.

Akik innen indultak haza, elbúcsúztak a társaságtól, a többiek visszatértek Lillafüredre, hol barátságos együttlétben kedélyesen telt el az est.

Akik még ottmaradtak e csodás, szép helyen, másnap Tapolca-füredre rándultak. Ennek a kirándulásnak résztvevői nem győztek eleget beszélni erről a természetes kincsekkel dúsan megáldott e szép helyről, ahol a társaság igazi magyaros, úri hangulatban felejthetetlen kedves napot töltött. —

A vándorgyűlésen résztvettek: dr. Antal Gyula János s felesége, dr. Balassa Lajos, dr. Belcsák Sándor s felesége, dr. Benkő

Lajos, dr. Bottka László, dr. Buday Gyula s családja, dr. Cabdebo Zoltán, dr. Cholnoky Imre s családja, dr. Csomasz Béla s felesége, dr. Csonka Zénó s felesége, dr. Dóczy Kálmán, dr. Fabinyi Leó, dr. Fekete László, dr. Fitos Jenő, dr. Fodor Antal s családja, dr. Füzesséry Dezső, dr. Hajnal Bálint, dr. Haller Károly s családja, dr. Hanny Tódor, dr. Haviár Gyula s felesége, dr. Hedry Aladár s felesége, dr. Hedry László, dr. Héderváry Lehel, dr. Hirkó Boldizsár, dr. Hódy Mózes s leánya, dr. Holitscher Szigfrid, dr. Horváth Béla, dr. Horváth Camillo s felesége, dr. Horváth Károly, dr. Hulin Gábor s leánya, dr. Jakab Zoltán, dr. Janka Sándor s felesége, dr. Joannovits Jenő, dr. Kaprinay Endre, dr. Kasza László, dr. Káldy Gyula s felesége, dr. Kiss Dezső, dr. Konkoly-Thege Sándor, dr. Kovách Elek, dr. Kovácsy Zoltán s felesége, dr. Kováts Nagy Sándor s felesége, dr. vitéz Kozma György s felesége, dr. Kubinyi Elek, dr. Lázár Ferenc, dr. Le'Grand Ferenc, dr. Lehotzky Antal, dr. Lintner Sándor, dr. Lipcsey Péter, dr. Lukács Izsó s felesége, dr. Madarász István, dr. Májay Dezső s felesége, dr. Mándy András s felesége, dr. Mártonffy Bogdán, dr. Mike Lajos, dr. Milassin Jenő s családja, dr. Miskolczi Pál s családja, dr. Mázor Elemér, dr. szotyori Nagy Sándor, dr. Nemes Bertalan, dr. Németh Andor, dr. Nozdrovitzky Ferenc s felesége s leánya, dr. Östör Lajos, dr. Pazonyi Elek Imre, dr. Pottyondy Béla, dr. Rámer Elek, dr. Richter Richárd s felesége, dr. Rónay Károly s felesége, dr. o. Rónay Tibor s felesége, dr. Sarló Vendel s családja, dr. Sárközi Sándor, dr. Scoberda Antal, dr. Stamberger Pál, dr. Sternberg Gyula s fiai, dr. Sümeghi László s felesége, dr. Szemerjay-Petrán Tibor s felesége, dr. Szentiványi Géza s családja, dr. Szécsi Ferenc, dr. Szegheő Gyula s felesége, dr. Szily János, dr. Szily Kálmán, dr. Tápay Károly s családja, dr. Tarján Béla s felesége, dr. Tarajossy Sándor s felesége, dr. Tárczay Rezső, dr. Teleszky Béla, dr. Telman Sándor, dr. Zakariás János, dr. Zechmeister Alajos.

A magyar közjegyzői kar gazdasági helyzete és a közjegyzői rendtartás reformja.

Irta és a Magyarországi kir. Közjegyzők Országos
Egyesületének ezidei lillafüredi vándorgyűlésén felolvasta
Szemerjay-Petrán Tibor dr. budapesti kir. közjegyző.

A bölcsek tanítása szerint az emberi fejlődésnek egyetlen egy ideális útja, egyetlen ideális végcélja van. Az út a kultúra, a végcél ennek lehető legtökéletesebb foka. Azok az emberi megmozdulások tehát, amelyek nem ezen az uton haladnak, nem effelé a cél felé törekszenek, visszafejlődésnek, a legjobb esetben a fejlődés nézőpontjából csupán értéktelen stagnációnak minősíthetők.

Ha ez a tétel áll, amint hogy igazságát józan indokolással kétségbevonni alig lehet, úgy a mostani nemzedék aktiv, vagy passzív részvételével lefolyt világháború az emberi fejlődés nézőpontjából a legszörnyűbb bűn, a legirtózatosabb csapás volt, amely nemzedéket az emberi történelem folyamán valaha is ért. Az emberek milliói pusztultak el, felbecsülhetetlen vagyoni és kulturális értékek semmisültek meg s a világháború nyomán a gazdasági válság olyan foka nehezedett nyomasztó súllyal az egész emberiségre, ami szintén példátlan az emberiség történelmében.

A kulturáért szomjazó modern ember a világháborúban alapvető vonatkozásban visszasülyedt kőkorszakbeli őséhez, aki a vitás kérdéseket szintén ököllel intézte el. Hogy ezt az öklöt tanknak, torpedónak, bombának vagy gázgránátnak hívják, az a lényegen mit sem változtat.

A kulturának ekként nagyobb dicsőségére végig szenvedett világháborút követő gazdasági krízis egyaránt sújtja az úgynevezett győző államokat, de természetesen elsősorban és legnagyobb mértékben azokat az államokat, amelyeknek a Páris melletti úgynevezett békeszerződések a legyőzött címet és jelleget adományozták. De még ezek között az államok között is a legkétségbeejtőbb sors éppen Magyarországnak jutott osztályrészül, amelytől területének háromnegyed, lakosságának kétharmad részét minden jog és igazság legmerészebb arculcsapásával elrabolták s így legjelentősebb erőforrásai elvonásával s különböző sarcszerű szolgáltatásokra való

kötelezésével minden legyőzött állammal szemben is a legválságosabb gazdasági helyzetbe sodorták.

A magyar gazdasági válság súlya alól a magyar társadalom egyik osztálya sem mentesült. Csupán arról lehet szó, hogy a válság elviselésével szemben az egyik vagy a másik társadalmi osztály sajátos körülmények következtében kisebb, vagy nagyobb ellentálló erőt képes gyakorolni.

A magyar közjegyzői kar is részese tehát a magyar szenvedéseknek, sújtottja a kétségbeejtően igazságtalan magyar sorsnak, viselője a magyar fájdalomnak, béketűrő hordozója a magyar igazság és áldozata a magyar gazdasági erők szomorú összeroppanásának.

Az általános helyzet sújtó hatásán kívül, ami az értékesebb ügyforgalom csökkenésében mutatkozik, belső körülmények is közrejátszottak a magyar közjegyzői kar gazdasági leromlásában. Ezeknek a körülményeknek a homlokterében áll az állások mértéktelen szaporítása. A Csonkaország területén a világháború befejezése óta a közjegyzői állások száma majdnem a kétszeresére emelkedett s a magyar közjegyzői kar ezidőszereint 191-et kitevő létszáma az első szervezéskor a Nagymagyarország területén volt 182-es létszámot immár meg is haladja.

Ezeknek a körülményeknek egybevetése a laikus előtt is igazolttá teszi azt a tényt, hogy a magyar közjegyzői karnak is erős és komoly küzdelmet kell folytatnia a megélhetésért. A belső viszonyokkal is ismerős szakember pedig, aki tudja, hogy az első szervezés óta a jövedelmezőség nézőpontjából számottevő közjegyzői hatáskör-kiterjesztés nem történt, a tényleges igazságnak megfelelően állapítja meg, hogy a magyar közjegyzői kar gazdasági helyzetének leromlása olyan fokú, amely a segítség módoszatai fölött való tanácskozást indokoltá és időszertűvé teszi. Ennek logikus folyománya az is, hogy egyes közjegyzői állások horribilis jövedelmezőségéről szóló s még mindig közkézen forgó híreszteléseket — immár s egyszersmindenkorra az igazság kétségtelen jogcímén alaptalan, rosszindulatu, de legalább is naiv állításoknak minősítsük.

A közjegyzői kar gazdasági helyzetén való segítség legfontosabb s egyben legradikálisabb eszközének a közjegyzői rendtartás reformját kell megjelölnünk. Vannak ugyan a segítségnek komoly hatást gyakorló más eszközei is, az élre azonban a rendtartás reformját kell állítanunk azért is, mivel miként az ember, úgy annak alkotásai

a törvények sem lehetnek örökéletűek. A közjegyzői rendtartás életbelépte óta immár 57 év telt el. Azóta az alapintézkedések változatlanul érvényben vannak. Ez alatt a hosszú idő alatt azonban s különösen az utóbbmúlt három évtizedben egészen megváltozott a világ képe. A mécsessel kapcsolatos problémák sehogysem illenek bele a villamos világítás korszakába. A delizsáncon való utazás korában megalkotott törvény a két-háromszáz kilométeres gyorsasággal szágúgó expressz vonatok, autók, a repülőgépek, Zeppelinek korának mindenben megfelelő jogszabályokat nem tartalmazhat.

Rendtartásunk reformjának általános indoklásával tehát úgy hiszem teljesen meddő vállalkozás volna részletesebben foglalkoznom. Van azonban — bár csak egyetlenegy nézőpont, amely a reform ezidőszerint való keresztülvitele, illetve felvetése ellen szól. Ez azonban nem közjegyzői s nem jogi nézőpont, hanem tisztán és kizárólag nemzeti. A magyar közjegyzői rendtartás ugyanis nemcsak a csonka ország területén, hanem kisebb-nagyobb módosításokkal az elszakított országrészekben is érvényben van. Ez is egyik, bár kisebb jelentőségű láncszeme tehát a nemzeti és az évezredes területi együtartozásnak. Erre való tekintettel a közönség fenntartásában bármily csekély mértékben is részes törvény megváltoztatását csupán komoly szükségességgel lehet indokolnunk. Ha azonban az elszakított országrészekben is javarészen érvényes jogszabályok helyébe a magánjog egész területét felölelő polgári törvénykönyv ezidőszerint való megalkotásának indoklását elismerjük, a lényegesen kisebb jelentőségű közjegyzői rendtartás reformja egy kisebb összetartó láncszemről való kegyeletteljes lemondással kétségtelen indoklására tekintettel szintén megvalósítható.

Különös nyomatékkal hangsúlyozni kívánom, hogy előadásom már csak az előkészítésre rendelkezésekre állott idő aránytalan rövidegére és az anyag fölötté nagy terjedelmére tekintettel a rendtartás reformja tekintetében a kimerítő teljességet nem arrogálhatja s ugyanezekből az indokokból a tökéletes rendszerességet sem. Az itt előadottak csupán a rendtartás reformja keretébe beleilleszthető gondolatok, irányelvek, amelyek legfeljebb szerény bázisul szolgálhatnak egy kitartó, komoly és elég nagy munkával, azonban mindenképpen indokolt sürgősséggel elkészítendő rendszeres reformtervezetnek.

Ugyancsak a fenti indokok készítetnek arra, hogy a köz-

jegyzői rendtartás rendelkezéseinek három főcsoportja a szervezet, a hatáskör és az ügyvitel közül csupán az elsővel, a szervezeti résszel foglalkozzam, illetve, hogy csupán a szervezeti kérdésekkel kapcsolatos reform gondolatokat és álláspontokat — ismétlem ezuttal a rendszeres tervezetre való minden jogcím és igény formálása nélkül — szögezzek le.

Modern elfogulatlan gyakorlati jogász előtt nem lehet kétséges és indoklásra nem szorul, hogy egy modern jogállam a közjegyzői intézményt nem nélkülözheti. Ez ellen a megállapítás ellen komoly argumentumot felhozni nem lehet. S ha mégis merülnek fel olyan hangok, amelyek a közjegyzőség szükségességét általánosságban kétségbe vonják, az egész intézmény eltörlését követelik, aminthogy sajnos ilyen hangokat, bár csak odavetett formában és elvéve a képviselőházban, az ügyvédek és a községi jegyzők értekezletein hallottunk, ezeknek objektivitását minden okunk meg van kétségbe vonni s bizvást állíthatjuk hogy számottevő, komoly gyakorlati jogász ilyen kijelentést nem tehet és nem is tett. Ha minden modern jogállam jogszolgáltatási rendszerébe beiktatta és fenntartja, sőt fejleszti a közjegyzői intézményt, nem is szólva arról, hogy még az orosz szovjet köztársaságok is, amelyeknél pedig sem jogról, sem jogállamról beszélni nem lehet, már az 1922. október 4. napján kelt rendelettel az állami hivatalnok közjegyzőséget szervezni szükségesnek találták, úgy hiszem teljesen céltalan munka volna annak általános indoklásával bővebben foglalkoznom.

A magyar közjegyzőség megalkotásánál alapelvül a francia mintát vették, vegyítették azonban a bajor és osztrák közjegyzői rendtartások némely rendelkezéseivel. Semmi okunk nincs arra, hogy az általános alapelv nézőpontjából a francia mintától, vagyis a külön hivatásszerű közjegyzőségtől eltérjünk, mivel ezzel szemben úgy a hivatalnok, mint az ügyvéd közjegyzőségnek az intézmény lényegét s a jogkereső közönség evidens érdekeit érintő súlyos hátrányai vannak.

E helyütt kell kitérnem arra, hogy a magyar közjegyzői intézmény megvalósításakor bár az intézmény szükségessége tekintetében majdnem egyhangú volt a szakkörök véleménye, valami félnék idegességgel olyan szűk hatáskört biztosítottak s a szervezeti kérdéseket is olyan különleges módon oldották meg, hogy az intézmény egészséges fejlődése elé már eleve gátat vetettek. Nem segített ezen a hatáskör kisebb foku kiterjesztését eredményező,

szervezeti tekintetben azonban az intézmény egészséges fejlődését még inkább megbénító novella sem, úgy hogy a magyar közjegyzőség 57 éves, javarészen változatlan szervezetben és hatáskörrel való fennállása mellett ott van, ahol a kezdet kezdetén, mint felemás formában rendszeresített jogszolgáltatási szerv.

Ha az intézmény megszervezése minden vonatkozásaiban annak az indítványnak megfelelően történt volna, ahogy ezt az első, 1870. szeptember 25-30. napjain tartott jogászgyűlésen dr. Posfay Károly előterjesztette, akkor most egy egészséges rendszer minden előnyeit élvező erős közjegyzői kar céltudatos jogszolgáltatási tevékenysége mellett, ha általában kifogásolnák is az intézményt, az ellenzők és támadók minden érve súlytalannak bizonyulna. Ez az indítvány, mely a magyar közjegyzői jog története nézőpontjából a megörökítésre mindenképen alkalmas, annak kimondását kívánta, hogy „a jogbiztossági állapotunk javítását eredményező egyik lényeges reformkép, valamint a forgalom élénkítésére s a hitel emelésére, a népünkben elgyengült jogérzet szilárdítására, a társadalmi rend és a józan szabadság gyámolítására is irányadó hathatós segédeszközként is, a célszerűen szervezett közjegyzői intézet, mint önálló és a bíróságoktól is teljesen független egyik állami hatósági intézet oly hivatási hatáskörrel hazánkban behozassék, mikép a közokiratok intézményének és egyáltalában a magánjogban szükséges jogbiztossági előintézkedéseknek összes teendői a behozandó közjegyzői intézet kizárólagos hivatali hatáskörébe soroltassanak, nemkülönben miképp a közjegyző által kiállítandó közokiratoknak végrehajtó és kizárólagos telekkönyvi jogerő tulajdoníttassék.”

Ennek a javaslatnak a szellemében a közjegyző hatósági jogkörrel végezte volna a perenkívüli jogszolgáltatás összes teendőit, az okiratolás terén, amint ezt az alaptörvény tárgyalása rendjén Eötvös Károly logikus javaslatában különös sullyal, bár eredménytelenül, sürgette, a telekkönyvi bejegyzések alapját képező okiratokra is kiterjedő joghatáskörrel. E helyett a felemás formában megalkotott magyar közjegyzői intézménynek összekötözött kezekkel kellett és kell végeznie a jogszolgáltatás terén elég szűkre szabott teendőit. Ilyen félszeg állapotban a hatalmas befolyásokkal rendelkező ügyvédi és jegyzői kar mindig megtudta akadályozni az intézmény fejlődését elősegítő törvényes reformokat s ha a törvényhozás részéről 57 év alatt a közjegyzőséggel kapcsolatban valami történt, az soha a közjegyzőség egészséges és kívánatos fejlesztése

tevése érdekében, hanem mindig idegen érdekek szolgálatában az ügyvédek, a községi jegyzők sorsának javítása vagy a bíróság tehermentesítése érdekében történt.

A magyar közjegyzői kar azonban a jogszolgáltatási Hamupipőkének ezt a szerepét továbbra is nem vállalhatja. Nem a saját érdekeink, de az intézmény komolysága s a jogkereső közönség érdekei nézőpontjából. Vagy szükség van ugyanis a közjegyzői intézményre s akkor azt megreformált egészséges rendszerben kell bele illeszteni a magyar jogszolgáltatásba, vagy nincs szükség s akkor el kell törölni. Az azonban, hogy az egészséges fejlődés minden reménye nélkül idegen érdekek szolgálatában játsszon állandóan kisegítő szerepet anélkül, hogy a maga eredeti rendeltetése és intézményi lényegének megfelelő jogszolgáltatási tevékenységét kifejthesse, egy komoly és önértékes foglalkozási ág ambíciója és egy alkotmányos jogállam törvényalkotási intenciója aligha lehet. —

Áttérve a szervezeti kérdések egyes részleteire s nagyjában ragaszkodván a közjegyzői rendtartás sorrendjéhez, mindenekelőtt azzal a kérdéssel kell foglalkoznom, hogy a jelenlegi igazságügy-miniszteri kinevezés helyett nem volna indokoltabb és kívánatosabb az államfői kinevezés. A külföldi államokban e tekintetben szintén kétféle rendszert találunk. A bajor, a francia s az olasz közjegyzői törvény alapján a közjegyzők kinevezési joga az államfőt, a többi államokban az igazságügyminisztert illeti meg. Az alaptörvény miniszteri indokolása szerint a kinevezési jogot azért ruházta az igazságügyminiszterre, mivel az államfői kinevezést régi törvényeink szellemében csupán a király nevében birói hatalmat gyakorló közegekre látja törvényesen megállapíthatónak, ilyen birói hatalma pedig az indokolás szerint a közjegyzőnek nincs. A magyar közjegyzői jog irodalmában ebben a kérdésben ellentétes véleményeket találunk. Ökrös Bálint a miniszteri indokolást elfogadva a miniszter, Blum Béla pedig az államfői kinevezési jog mellett foglal állást, kimutatván, hogy a régi törvényeink szellemére való hivatkozás sem helyes, mivel a magyar közjegyzők jogelődeit a hiteles helyek teendőit ellátó kanonokokat és apátokat a király nevezte ki, a pecsét adományozás joga a királyt illette meg s e mellett az újabb jogrendszerben is a király nevezi ki nemcsak a bírakat, de a magasabb rangú közigazgatási, illetve a miniszteriális funkcionáriusokat is. Ebben a kérdésben a gyakorlati nézőpontot az elvinél fontosabbnak találjuk. Elméletileg a közjegyző már eddig

is teljesített, ha nem is önálló hatáskörben, de mint megbízott birói funkciókat. A törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930: XXXIV. t.-c. pedig a közjegyzőket perenkívüli ügyekben tanúk és szakértők, sőt ügyfelek megesketésére is feljogosítja, ami már speciálisan birói jogosítvány. Gyakorlati nézőpontból azonban még akkor is, ha, amint ezzel a kérdéssel az alábbiakban még részletesebben fogunk foglalkozni, kvalifikacionális előfeltételként meg fog állapítani az előzetes közjegyzői gyakorlat, a politikai tekintetek teljes absorbeálása nézőpontjából az államfői kinevezési jog feltétlenül kívánatosabbnak látszik. Ez az igazságügyminiszterre is nagy előnyt jelentene, mivel ezáltal a horribilis arányú, súlyos, időket rabló és komoly munkától elvonó protekciós zaklatásoktól szabadulna meg.

És most különös hangsúlyozottsággal kell megemlékeznünk a szervezeti reform kérdések legfontosabbjáról, a közjegyzői minősítés kérdéséről, illetve ennek a fennálló jog szerint a legsérelmesebb részletéről, a novella 1. § c. pontjáról, amely szerint azok, akik a birói vagy ügyészi pályán négy év óta működnek, vagy az ügyvédi kamarák négy év óta bejegyzett tagjai, minden közjegyzői gyakorlat nélkül közjegyzővé kinevezhetők és pedig akként, hogy az ügyvédi, birói és az ügyészi gyakorlat összeszámítandó. Ennek a szerencsétlen intézkedésnek, amelynek igen fontos szerepe volt a közjegyzői intézmény egészségtelen irányú fejlődésében, indoka a miniszteri indokolás szerint az volt, hogy az ügyvédi és birói képesítés szintén a legmagasabb jogi kvalifikációhoz kötött s így aki e pályákon négy évig működött, szerzett annyi joggyakorlatot is, hogy a közjegyzői teendőket zökkenés nélkül elláthatja s hogy a közjegyzői karnak is érdeke a más gyakorlati jogászi pályák érdemes egyénei által való felfrissítés.

A közjegyzői minősítés ezen nagyjelentőségű kérdésében a közjegyzői jogi irodalomban nem volt és nincs ellentétes felfogás. A szakirodalom összes munkásai (Blum, Körössy, Kovaliczky, Rónay stb.), számtalan közjegyzői kongresszus, értekezés egyhangulag s a leghatározottabban állást foglalt ez ellen, különösen a mi viszonyaink között mérhetetlenül káros, az intézmény komolyságát veszélyeztető törvényes intézkedés ellen. Már az 1897. évben megtartott közjegyzői kongresszus határozatából terjedelmes memorandumot küldtek az igazságügyminiszterhez s azóta is állandóan napirenden tartva a kérdést, legutóbb az 1924. évben megtartott 50 éves jubiláris kongresszuson dr. Körössy Bertalan terjesztett

elő nagy alapossággal megindokolt indítványt — mint a magyar közjegyzői kar egyik legsúlyosabb panaszának orvoslását állandóan, eddig azonban sajnos minden eredmény nélkül sürgettük. Az egész magyar közjegyzői kar és szakirodalomnak erre a kérdésre vonatkozó egyhangú álláspontjának indokai annyira ismertek, hogy azok részletes felsorolását joggal mellőzhetjük. Csak két nézőpontot találunk szükségesnek kiemelni. Az egyik az, hogy ennek az intézkedésnek alapján válhatott nálunk rendszerré egy fontos gyakorlati jogászi stállumnak politikai érdemek fejében való adományozhatása, ami balkáni államok jogrendszerébe talán beleillik, de nem egy egyébként nyugateurópai nivóra törekvő állam jogrendszerébe. A másik nézőpont pedig az, hogy ez a novella megalkotása óta változatlanul virágzó rendszer nemcsak az intézmény egészséges fejlődésére hat vissza, de igazságtalanul sújtja a helyettesi kart, amely a politikai összeköttetések nagyobb súlyával szemben kinevezésre csak sporadikusan s akkor is csak hosszú évek, sőt évtizedek türelmes várakozása után számíthat, amely körülmény viszont az értékesebb elemeknek a helyettesi pályán való elhelyezkedésre vonzó hatást nem igen gyakorol.

Szervezeti reform-törekvéseinknek tehát egyik legnagyobb jelentőségű kívánalmaként kell leszögeznünk a novella 1. § c) pontjának hatályonkívül helyezését s e tekintetben az alaptörvény 3. §-ának megfelelően két évi közjegyzői gyakorlatnak, mint minősítési feltételnek megállapítását. Mindezekon felül megfontolandónak tartom a legmagasabb jogi képesítésnek és a gyakorlati időnek egy gyakorlati irányú szakvizsgával való kiegészítését, amint ezt minősítési feltételként több szakirónk indítványozta s ahogy ilyen szakvizsgát több külföldi törvény elő is ír. A francia törvény például 6 évi közjegyzői gyakorlatot, 2 évi tanfolyamot és szakvizsgát állapít meg azzal, hogy a gyakorlati időbe a más pályán töltött idő be nem számítható. Meg kell jegyeznünk, hogy a francia törvény a legmagasabb elméleti jogi képzettséget minősítési előfeltételként elő nem írja s így érthető, ha a gyakorlat irányában állít fel szigorúbb előfeltételeket. Ugyancsak gyakorlati szakvizsgát követel még az olasz közjegyzőktől egy legújabb 1927. évi rendelet is s legújában Csehszlovákiában is indítványt tettek a közjegyzői szakvizsga behozatalára vonatkozólag. Figyelemmel kell lennünk itt arra, hogy a mi legmagasabb jogi kvalifikációnk a közjegyzői jog elméleti nézőpontjából túl sokat nem jelent, hiszen jól tudjuk, hogy az igazságügyi szervezeti kérdések s így a köz-

jegyzői jog is az ügyvédi és birói vizsgákon meglehetősen kis mértékben és súlyban vétetnek figyelembe. Amikor tehát a magyar lateiner pályák jelenlegi tuizsufolt helyzetében mindenütt különös gondot fordítanak arra, hogy a megfelelő pozíciókba minden tekintetben megfelelő egyének kerüljenek, a közjegyzői pályán is az elméleti képzettség mellé a gyakorlati képzettséget egyenrangú tényezőként kell beállítanunk annál is inkább, mivel a közjegyzői törvény bonyolult alakszerűségeinek hibátlan alkalmazása az anyagi jogi vonatkozású közjegyzői gyakorlottságon kívül külön alaki gyakorlottságot is igényel. Mindezt sem az ügyvédi, sem a birói, vagy ügyészi pályán elsajátítani nem lehet s így a minden gyakorlati képzettség nélkül való kinevezés az intézmény megbízhatóságát s az ügyfelek érdekeit is egyaránt veszélyezteti. Ennek a megállapításnak igazságát loyálisan elismerik azon kartársaink is, akiket más pályákról neveztek kir. közjegyzővé, így többek között, hogy mást ne említsek dr. Galánffy János a debreceni kamara érdemes elnöke, aki a kamara múlt évi közgyűlésének elnöki megnyitójában e tekintetben a saját személyével kapcsolatos tapasztalatairól számolt be.

Az alaptörvény 3. §-ának azt a rendelkezését, mely szerint a közjegyző nem lehet országgyűlési képviselő, szintén hatályon kívül helyezendőnek tartom. Ezt a rendelkezést Eötvös Károly felszólalására vették fel a törvény szövegébe a képviselőházi tárgyalás rendjén azzal az indokolással, hogy a képviselői állás a közjegyző objektivitását és elfogulatlanságát veszélyezteti. Elvi nézőpontból talán helyes a törvény rendelkezése, gyakorlati nézőpontból azonban különös tekintettel arra, hogy a közjegyzői kar részéről a képviselő mandátumok iránt való tülekedés nagyobb mérvben amugy sem fog megnyilvánulni, mivel a képviselő állás vállalása a közjegyző részére csak áldozatot jelent s így legfeljebb arról van szó, hogy 1-2 közjegyző bejusson a képviselőházba, ez azonban kari érdekből feltétlenül kívánatos, különösen amikor éppen a képviselőházban a közjegyzői kérdésekben teljes tájékozatlanságot tapasztalunk s amikor a kar iránt nem tulságos rokonszenvvel viseltető ügyvédek részéről épen a képviselőházban van a közjegyzői intézmény sokszor és súlyos, minden esetben azonban alaptalan támadásoknak kitéve. Véleményem szerint tehát a közjegyzőség s a képviselői állás inkompatibilitása legalább is a budapesti közjegyzőkre nézve feltétlenül megszüntetendő. Dr. Holitscher Szigfrid kartársunknak az 1922. XI. 26. közjegyzői kongresszus megbízásából szerkesz-

tett novella tervezete miniszteri engedélyhez kívánná kötni a közhivatal s így a képviselőség vállalását. Ezt az álláspontot azonban politikai okokból magunkévá nem tehetjük.

A közjegyzők száma és székhelyeinek megállapítása tekintetében a mult súlyos tapasztalatai után az igazságügyminiszter ezirányu jogkörének megszüntetésével törvényes szabályozást kívánunk legalább is abban az irányban, amint ezt a francia törvény is megállapítja, hogy a már meghatározott közjegyzői működési terület csorbitása csak az állás megüresedése esetén történhetik. Az új állások tömeges rendszeresítése következtében s minden újabb számottevő hatásköri kiterjesztés nélkül a magyar közjegyzői állások általánosságban a megélhetést csupán a szűkös keretek között biztosítják. Újabb rendszeresítések már a közjegyzői proletáriátus megteremtésével volnának egyjelentőségűek. Bár örvedetesen állapítjuk is meg e helyütt Zsitvay Tibor igazságügyminiszternek legutóbb a képviselőház igazságügyi bizottságában tett kijelentését, mely szerint a közjegyzői állások további szaporításának nem hive, mivel azonban igazságügyi érdek is a közjegyző bizonyos fokú anyagi függetlenségének biztosítása s mivel jelenleg a közjegyzői ügyforgalom rohamos emelkedésére sajnos semmi kilátás nincs, a törvényes szabályozást e kérdésben keresztül vihetőnek és kívánatosnak tartjuk legalább is a szerzett jogok respektálásáig, illetve ahol több közjegyző működik, ott bizonyos működési idő 5—10 év meghatározása mellett. Minden pályán biztosítva van bizonyos fokig az előléptetés lehetősége, éppen csak a közjegyzői pálya az, ahol törvényes alapon és a közjegyző hibáján kívül visszaléptetésnek van helye, amivel egyértelmű a működési terület csorbitásának lehetősége. Itt kell megemlékeznünk az 1913. évi XXV. t.-c. 7. §-a alapján a pályázat nélkül való áthelyezés kérdéséről is. Ezt az igazságügyminiszteri jogosítványt, megfelelően dr. Körössy Bertalan által az 1924. évi jubiláris kongresszuson előterjesztett és helyesen megokolt indítványnak, hatálytalanítani indokoltnak tartjuk, mivel a mult tapasztalatai szerint ezt is politikai vonatkozásokban használták ki s mivel ez a jogosítvány a pályázatoknál a kívánatos publicitást kizárja.

Az alaptörvény 6. §-a a közjegyzői állások betöltésénél a kamarai jelölést, illetve a pályázatok véleményezését kötelezően írja elő. Arra nézve, hogy a jelölést, illetve véleményt köteles-e s ha igen mennyiben respektálni a miniszter, a törvényben intézkedés nincs. A gyakorlatban sajnos tapasztaljuk, hogy a kamarák

jelölései, illetve véleményei legfeljebb az esetek 10 %-ában vétetnek figyelembe, egyébként pedig nem egyebek, mint a kamarák tekintélyét alaposan megnyirbáló üres formalitások. A hivatalos ténykedések komolysága nézőpontjából tehát itt csupán két alternatíva lehetséges. Vagy hatályon kívül kell helyezni a kamarák véleményezési jogát vagy pedig törvénybe iktatni a hármas jelölést az anciennitás és az igazságos kiválasztás megfelelő figyelembe vételével és azzal, hogy a minisztert a kamarák kijelölése köti. A közjegyzői állások betöltése kérdésében erős gyökeret vert mentalitás mellett vajmi kevés remény van ugyanis arra, hogy ebben a kérdésben a rendszer előnyösen megváltozzék.

A közjegyzői biztosítékra vonatkozó összes alaptörvényi rendelkezéseket az 1928. évi II. t.-c. 5. §-a helyesen hatályon kívül helyezvén, e kérdéssel foglalkozni nem kívánunk, annál kevésbé, mivel e részben osztjuk az Ökrös-féle kommentár azon álláspontját, mely szerint a képzettség és a becsületesség nincs kötve a vagyonhoz s a legnagyobb biztosítékot az a közjegyző nyújtja, akinél ezek a főkéllékek együtt jelen vannak.

A közjegyzőjelöltek és a helyettesek jogkörét és helyzetét szabályozó alaptörvényi intézkedésekkel szemben különlegesebb kívánalmaink nincsenek. A működés kizárólagosságának elvét, ami ugyan az óvásfelvételek nézőpontjából az 1930 : XXXIV. t.-c. rendelkezéseivel csorbát szenvedett, fenntartani kívánjuk s csupán a helyettesítés kérdésnek nehézkes szabályozásával szemben találnánk bizonyos fokú technikai könnyítéseket indokoltaknak.

A közjegyzői kamarákra vonatkozó alaptörvényi rendelkezésekkel szemben szabatosabb meghatározása volna kívánatos annak, hogy a kamara fogalma alatt a tagok összessége s nem csupán a választmány értendő, amely feltevésre az alaptörvény hibás szövegezése alapot nyújt, sőt e tekintetben a szakirodalomban elég ellentétes véleményeket találunk.

Kívánatos volna továbbá az ország területén működő közjegyzőknek az egyes kamarák között való arányosabb megosztása, amit az egyes kamarákat megillető jogok egyenlő gyakorolhatása indokolna. A jelenlegi szervezet szerint pl. a bpesti kamarának 70, a szegedinek 22 tagja van. Ez az egyenlőtlenség igazságtalan helyzetet teremt így például a felsőházi tag választásnál, amely célból minden kamara egyenlően két elektort választ.

A kamarák határozatai ellen a Curiához fellebbezésnek lévén helye, mindenképpen indokolt, hogy az 1907 : XXI. t. cikkel szabá-

lyozott ügyvédi tanács mintájára a Curiánál közjegyzői tanács alakíttassék, természetesen részben közjegyzői tagokkal. A közjegyzői kérdésekben a gyakorlati élet és a testületi szellem ismereteinek hiánya miatt a legfelsőbb bíróságnál is megnyilvánuló nagyfokú tájékozatlanság e tanács alakítását kellőképpen indokoltá teszi. Ennek a tanácsnak hatáskörébe volna utalandó a fegyelmi kérdésekben a végsőfokú bíraskodás joga is.

A hatásköri és ügyviteli kérdésekkel kapcsolatos és indokolt reform kérdések részleteivel, amint már előbb említettem, ezuttal foglalkozni nem kívánok már csak a vonatkozó anyag fölötté terjedelmes volta okából sem. Ez korántsem jelenti azt, mintha ezeknek a kérdéseknek a szervezeti rész mellett alárendelt jelentőségük volna. Sőt éppen az itt szóba jöhető kérdések helyes megoldásában látom a magyar közjegyzői intézmény egészséges fejlődésének biztos bázisait. Éppen csak incidentaliter kívánom megemlíteni a tanúsítványok kérdését, amelyben a változott gyakorlati élet követelményei az alaptörvény merev kereteit már is jelentősen kiszélesítették. Az ügyviteli kérdések közül nagy fontossága volna a gépirás kiterjedtebb használhatóságának, amely irányban a gyakorlat az alaptörvény konzervatív felfogását szintén meghaladta.

A felügyelet, a felelősség és a fegyelmi eljárásra vonatkozó fejezetek részletesebb megvitatását — bár ezek a szervezeti kérdésekkel már szorosabb összefüggést mutatnak fel — ezuttal szintén mellőzöm. Némely ide vonatkozó kérdéstről azonban mégis szükségesnek tartom megemlékezni.

A felügyelet kérdésében az irodavizsgálatok intenzívebb és alaposabb foganatosítását különösebb figyelemmel az örökösödési ügyekre, a kar és az intézmény általános érdekei nézőpontjából szükségesnek tartanám.

A felelősségre vonatkozó 172. §. általános és minden szabatoságot nélkülöző szövegével szemben a kártérítési kötetzettség jogalapja kellő részletességgel és alaposággal volna meghatározandó, mivel a 172. §. tág és bizonytalan meghatározása alapján — ahogy ezt a Rupp-féle kommentár is megjegyzi — a legnagyobb óvatosság mellett és a legjobb hiszemben is elkövethet a közjegyző olyan törvénysértést, amely miatt kártérítésre kötelezhető. Feltétlenül indokolt volna a kártérítés jogalapja kérdésében a fegyelmi bíróság előzetes döntése, mint ezt az alaptörvény javaslata, amely sajnos a törvénybe be nem került, határozottan kimondta, javasolván, hogy a károsult fél a kereset megindítása előtt köteleztessék a fegyelmi

birósághoz fordulni annak a kérdésnek eldöntéséért, vajjon van-e kártérítési keresetnek helye, vagy sem. Arra való tekintettel továbbá, hogy újabb törvényes rendelkezések a perenkívüli jogszolgáltatás erén a közjegyzői hatáskört bővítették, megállapítandó volna, hogy a közjegyzőt a perenkívüli teendők elvégzésénél nagyobb és kiterjedtebb felelősség nem terhelheti, mint a bírót, vagy más közhivatalnokot. Ezzel kapcsolatos az a kérdés, amely a bajor törvényben konkrét szabályozást nyert, vagyis az állami szavatosság kérdése. Ez a szavatosság a közjegyzői ténykedés, a közokiratok és tanusítványok belső értékét jelentősen fokozná s a preventív jogvédelem terén kiszámíthatatlan előnyöket biztosítana. A közhivatalnoki jellegnek, amelyet alaptörvényünk a rendszerébe illő határozatlansággal bár, de mégis elismert, e szavatosság csak logikus következménye volna. Az természetes, hogy az állam visszkereseti joga a közjegyzővel szemben ez esetben fennállana. A fegyelmi eljárásban alapfokon bíraskodó hatóságként a kamara tagjaiból alakított szakbiróság alakítását kívánjuk, épp úgy, ahogy az ügyvédek elsőfokú fegyelmi bíróságát az 1874. XXXIV. t.-c. az ügyvédi kamara tagjaiból szervezte. A szakkérdések bőséges ismerete, a gyakorlati kérdésekben való teljes tájékozottság nélkül fegyelmi kérdésekben alapvető ítéletet mondani nem lehet s így az elsőfokú bíróságnak tisztán szakemberekből való alakítása mindenképpen indokolt, eltekintve attól, hogy ez az autonomia kívánatos fejlesztését is jelentené.

* * *

A közjegyzői rendtartás reformjának általánosságban párhuzamosan kell haladnia egy belső reformmal is. Érttem ez alatt a becsületes közjegyzői mentalitás minél tökéletesebb kifejlődését és megerősödését. E részben ma is s talán még fokozottabb mértékben helytálló néhai kiváló kartársunk dr. Charmant Oszkárnak az 1900. december 8-án tartott 25 éves jubiláris kongresszuson mondott nagyértékű beszédének következő megállapítása: „hatalmunkban áll megállítani és visszafordítani azt a balirányt, amelyet intézményünk belső fejlődése venni látszik, az által, hogy hivatásunk erkölcsi követelményeire minden percünk gondját fordítjuk. Lankadatlan ügybuzgóság, az eljárás törvényszabta alakításainak tiszteletben tartása, önzetlenség és a kalmár szellemnek száműzése a kereset forrásairól olyan tényezők, amelyek feltartóztatlanul az intézmény felé fordítják a közönség tiszteletét és bizalmát“. Charmant intelmeit ma különösen meg kell szívlelnünk. Intézményeink

ellenségei sajnosan megszorodtak bár s ezt örvendetesen kell megállapítanunk, az ellenünk való küzdelem fegyverei nem éppen a nemes indulatok s főképp nem a jogszerű kifogások, érvek és az igazság arzenáljából valók. Ez az ellenséges tábor éber figyelemmel kíséri minden lépésünket, minden ténykedésünket, gyarló szunyog hibáinkat elefántokká fujja föl, minden szivességet igénybe vesz csak azért, hogy azzal visszaéljen s nincsen olyan eszköz, amelyet alkalmasnak ne találna kari és egyéni diskreditálásunkra.

A magyar közjegyzőnek ilyen megnehezült viszonyok között fokozottan szüksége van az integer vitae scelerisque purus minősítésre, de emellett önérzetre, energiára és bátorságra is, amellyel külső nézőpontból egy korszerű közjegyzői reform-törvénnyel, belső nézőpontból pedig az intakt jellem és a komoly jogászi és speciális közjegyzői felkészültséggel párosult mentalitással az intézmény fejlődését és tekintélyét kibarcolihassuk. Becsületes hitünk és meggyőződésünk, hogy ezt a küzdelmet nem magunkért, de az intézményben különösképpen reprezentált jogszolgáltatási érdekekért kell vállalnunk, mert igaznak és helyesnek valljuk a közjegyzői novella igazságügyi bizottsági jelentésének bekezdő megállapítását, mely szerint egészséges jogélet és jogfejlődés csak ott lehet, ahol a közjegyzői intézmény virágzik.

Félszázados aktualitások.

Irta: Dr. Szécsi Ferenc pesterszébeti kir. közjegyző.

A gyakran visszasóhajtott „rég jó idők“ magasztalóit méltán ejtheti gondolkodóba az alább kivonatossan közölt emlékirat, melyet a budapesti kir. közjegyzői kamara 1878-ban, tehát *három esztendővel a közjegyzői törvény élelbelépte után*, intézett nagyemléktű Horváth Boldizsár igazságügyminiszterhez, a magyar közjegyzőség megalkotójához.

A hazai közjegyzőség létesítését kezdeményezett 1870. évi első magyar jogászgyűlésen részvett kiváló szakemberek egyhangzóan kifejezett véleménye az volt, hogy nálunk is csak a megelőző jogvédelem kellő megszervezésével lehet a jogbiztonság teljességét megvalósítani s ezzel a modern magyar jogállam épületét méltóan betetőzni. Ezt a nagyjelentőségű célt pedig csakis akként lehet kielégítően elérni, ha „a közokiratok intézményének s egyál-

talában a magánjogi téren szükséges jogbiztossági előintézkedéseknek összes teendői a behozandó, *célszerűen szervezett vagyis kellő hatáskörrel felruházott közjegyzői intézmény* kizárólagos feladatkörébe sorolhatók, és a közjegyző által kiállítandó közokiratoknak *végrehajtó s kizárólagos telekkönyvi bekebelezési jogerő* tulajdonmivattatik.

Különösen emlékezetes nyomatékkal adott ennek kifejezést a közjegyzői törvény képviselőházi tárgyalásánál az a magas színvonalú, fényes jogászi tudással és bevált előrelátással megokolt különvélemény, mely „erős meggyőződéssel” figyelmeztette a törvényhozást arra, hogy a fentebb felsorolt postulátumok mellözése esetén „*a közjegyzői intézmény nálunk életerős gyökeret verni nem fog.*”

Alig hihette akkorában valaki, hogy ennek a sötét Cassandra-jóslatnak a beteljesedése mily gyorsan fogja hatásait éreztetni.

Elégé jellemzően igazolják ezt azok a tapasztalások, melyeknek az említett kamarai felterjesztés intézményünk működésbelépésének már legkezdetén volt kénytelen panaszos és intő kifejezést adni és amely — a fejlődés általános törvényét kiábrándítóan cáfolva meg — időszerűségét, sajnos, több mint egy félszázad lefolyása után, nagyrészt még ma sem vesztette el.

„A közjegyzői intézmény életbelépte óta — panaszolja a felterjesztés — többiben volt már alkalmunk feltárni helyzetünket s rámutatni az akadályokra, melyekkel folytonos küzdelemben élünk. Nem jogosulatlanul reményeltük s várta mindenki, hogy a kezdetel szokásszerűleg járó nehézségek hovatovább tünedezni fognak, a helyzet fokozatos javulásnak indul, az intézmény megizmosodik. Alig háromévi küzdelemteljes existencia után azonban azzal a kérdéssel állhat szemközt a törvényhozás: *fenntarthatja-e tovább is ez intézményt, melyől fennállásának feltételei elvonattak, vagy tétlenül várja be, míg az, helyzetének tarthatatlanságában, önmagától összerokad és elenyészik?*”

Elsősorban a közjegyzői hatáskör csonkaságára s kiépitetlenségére utal ezzel az emlékirat, tehát arra az azóta is annyit panaszolt körülményre, mely miatt a közjegyzői intézmény mindeddig sem tölthette be jogéletünkben azt a neki szánt fontos feladatkört, melynek kedvéért létesítették, — jelesül utal arra a mind fokozottabban érvényesülő anomáliára, hogy a közhitelességű tanusításból eredő *okiratszerkesztést*, a közjegyzőség tulajdonképeni hivatás-

körét, nálunk tulnyomó részben, hivatlan és avatatlan kezek bitorolják.

„A *zugirászok tere* — folytatja a memorandum — leginkább a telekkönyvi okiratok és kérvények szerkesztése. — Egyetlen óvszer a kérvény el nem fogadása. — Törvényileg lenne kimondandó miszerint *telekkönyvi bejegyzések, csak közjegyző vagy ügyvéd ellenjegyzésével ellátott kérvény mellett* rendelhetők el.” (Azóta tudvalevően még rosszabodott a helyzet az 1904. évi XI. t.-c. által intézményesített hivatalos zugiráskodással szemben, a községi jegyzőknek „magánmunkálatok“-ra való abuzív feljogosítása folytán.)

Az aggasztóan megrendült jogbiztonság helyreállítására, a telekkönyv terén mint leghathatósabb expedienst — a jogi konszolidációnak a nyugati kulturálmokban ez uton észlelt eredményeire való utalással — a *közokirati*, de legalább is a *hitelesítési kényszer* sürgeti az emlékirat, a szükséges kautélák minimumaként követelve, a bizonyos fogyatékoságok miatt különös védelemre szorulóknak, az *analfabéták érdekében* is teendő törvényi intézkedést.

„Felvett igen ritka eseteket (a törvényhozás), amidőn vakok, olvasni nem tudó siketek vagy irni nem tudó némák és siketnémák vesznek részt jogügyleteknél. Figyelmen kívül hagyta ellenben a hasonló gondoskodást méltán igénylő (jóval gyakoribb) *irni-olvasni nem tudókat*, akik az okiratoknál épp úgy ki vannak téve a kijátszás veszélyének, mint az előbbieknél. Aggódom szemléljük, mily fontos ügyek intézhetnek el egyszerű okiratok alapján, melyeken a felet egy kézvonás, a bizonyosságot két ismeretlen, talán nem is létező, ügynevezett tanú képviseli, — egyedül a gondviselésre lévén bízva ekként a veszély elhárítása.”

*Gneist*nak, a nagy jogtudósnak, meggyőzően igaz szavaira emlékeztet az utóbbi, már akkorában időszerű megállapítás: „Hihetetlen, hogy közönségünk a gondatlanság milyen mértékével jár el olyan jogügyleteknél is, amiktől családjának, egész vagyónának sorsa függ. Épp azokban az ügyekben járnak el leginkább a jogi kuruzslók, melyek szakértelmet, gondosságot és tapasztalást igényelnek. A közjegyzőkhöz többnyire csak névalíráshitelesítés végett fordulnak, melyek a közhitelességen alapuló tevékenység tulnyomó részét képezik.” És a még jelenleg is uralkodó viszonyokat nem kevésbé találóan jellemezte, szintén már évtizedekkel ezelőtt, illusztris kartársunk, néhai *Rupp Zsigmond*, egyik uttörő munkájában: „Nálunk a zugirászat, a jogéletnek e legveszedelmesebb rákfekélye, melynek

kiirtásán hasztalanul küzdöttek eddig kormány és bíróságok, különösen a társadalom közép- és alsóbb rétegeiben már annyira elharapódzott, hogy *máris a kivételek közé tartozik, ha az okiratot illetékes szakférfi szerkeszti*, vagy ha nem minden tízedik per sorsa felett azon szomorú körülmény határoz, hogy a szegény tapasztalatlan fél érdekeit zugirászra bízta.

Ugyanazokból az indító okokból tehát, melyek az alaptörvény 54. szakaszának rendelkezésére vezettek, véli kimondandónak a kamara felterjesztése, hogy olyan magánokiratból, melynél irni-olvasni nem tudó fél van érdekelve, ez utóbbi ellen semmiféle kötelezettség nem érvényesíthető.

Megdöbbenően jellemző, hogy abban az időben, amikor még érvényben volt az alaptörvénynek az a rendelkezése, mely a képesítéshez *kétévi közjegyzői gyakorlatot* írt elő, a memorandumban az olvasható, hogy: „a közjegyzői összlétszámnak csak kisebbik fele van azon helyzetben, hogy magát helyettesíttethesse; a baj még fenyegetőbb, amióta, a közjegyzők jövedelmük legnagyobb részét elveszítvén, a jelöltségre alkalmas fiatal erők tömegesen fordulnak el *e reménytelen pályától*.”

Az alaptörvény 24. szakaszának azt a rendelkezését, mely szerint a közjegyző és helyettese egyidejűleg nem végezhetnek közjegyzői teendőket, mint, kivált a vidéki gyakorlatban, szinte groteszk, de *felesleges nehézségeket támasztó* intézkedést, szintén kifogásolja a kamara memoranduma, arra a furcsaságra való utalással, hogy a működő közjegyzőnek (illetve helyettesnek) az irodától való hivatalos távollétében, a székhelyen a közszolgálat munkája szünetel, úgy hogy a sürgős teendőt az irodában tartózkodó, de „nem működő közjegyző (illetve helyettes) el nem láthatja, hanem azzal a felek a járásbíróhoz kénytelenek fordulni.”

„Intézményünk — folytatja az emlékirat, a sajnós, még jelenleg sem mindig tárgyaltan panaszt — még *a bíróságok részéről* is kénytelen tűrni mellőztetést, nem ritkán ellenséges hangulatot, mely az anyagi helyzetre károsan, a közjegyzői okiratok hitelére bénítólag hat; de egyes intézkedések egyenesen azon szándékból látszanak alkotva lenni, hogy a fölöslegesség színében állíttassunk a közönség elé.”

Másik, jelentősebb, de aktualitásából ugyancsak alig vesztett sérelem: „A törvény *végrehajthatósággal* ruházta fel a közjegyzői okiratokat, oly előnnyel, melyet értelmesebb félnek saját jólfelfogott érdekében fel nem ismerni és igénybe venni lehetetlen. Magán-

felek... sielnek is érdekeiket ez uton biztosítani; egyes intézetek csakis közjegyzői okirat mellett helyezik el jelzálogra adott kölcsöneiket. S *íme a kormány maga* valamennyi ügyleteiben, melyeknél mint fél van érdekelve s per esetién a bíróságok előtt is mint fél tekintetik, *a közjegyző közreműködését s a közjegyzői okirathoz kötött előnyöket soha igénybe nem veszi*. A következés az, hogy a kincstár el van árasztva perekkel, melyek költséges apparátust tesznek szükségessé s a legkedvezőbb esetben is, idő — s pénzáldozattal, gyakran azonban kedvezőtlen kimenetellel járnak. Azt hisszük, az állam érdekei körültekintőbb figyelmet érdemelnek.”

A magánokiratok felvételére vonatkozó tilalmat „sem mivel sem indokolható”-nak minősíti a felterjesztés és a badeni közj. rendtartásra s az osztrák közj. törvényre való hivatkozással, kautélaként csakis azt javasolja, hogy a magánokiratban a közjegyzői minőség megemlítése az aláírásnál mellőztessék és hogy a közjegyző a magánokiratnál a közjegyzői díjszabáshoz legyen kötve. „A mi helyi viszonyainknál fogva — teszi hozzá — e tilalom egyenesen veszélyes is. A vidéki felek nem mindenkor lévén képesek személyük azonosságát igazolni, a közjegyzőtől, ahová bizalommal jöttek, elutasíttatnak, s maga a közjegyző és a törvény által vannak mintegy kényszerítve arra, hogy zugirászokhoz forduljanak.”

A közjegyzőség halaszthatatlan reformját kellett tehát, már három esztendővel az intézmény életbeléptetése után, karunknak különös nyomatókkal sürgetnie, azzal, hogy: „*mi csak annyit kérünk, amennyi okvetlen szükséges arra, hogy ez intézmény fennállhasson*” s annak kifejezett kiemelésével, hogy a közjó érdekében, az állami jogrend magasabb céljainak megvalósítására életbe hívott közjegyzői intézménynek csak annyiban van létjoga, amennyiben rendeltetését akadálytalanul s *teljes mértékben* töltheti be.

Azt, hogy most a közjegyzőségnek régóta sürgetett reformja a kari érdeklődés és tevékeny megmozdulás homlokterébe került, megfelelő alkalomnak véitem, hogy jobb sorsra érdemes intézményünk küzdelmes történetének egy, több tekintetben jellemző és tanulságos, sérelmességében ötvenhat esztendő letelte dacára is legnagyobb részben aktuálisnak maradt, tehát már ez okból is figyelmet érdemlő részlete a feledéstől megóvassék.

Ennek az igénytelen, retrospektív elmélkedésnek pedig természetesen távoiról sem szabad a bizakodást s tetterőt elernyesztő defetizmusnak tápot adnia. Sőt ellenkezőleg, a magánjogi törvénykönyv megalkotásának újabb előtérbe kerülésével kapcsolatosan a

közjegyzőségnek is alkalomszerűvé vált reformja, fokozott mértékben teszi köteleességünké, hogy erős hittel s fáradhatatlan buzgalommal vegyük fel a küzdelmet intézményünk érdekében és karunk igazaiért.

Közlemények.

Halálozás. *Tuba* János dr. paksi kir. közjegyző f. é. június hó 7. napján elhalálozott.

Boldogult kartársunk emlékét kegyelettel őrizzük meg. —

Az állás betöltéséig a pécsi kamara helyettesül Kasza László dr. marcalii kir. közjegyzőhelyettesét rendelte ki.

Kinevezés, rendszeresítés, áthelyezés együttes cím alatt kell közölnünk az igazságügyi kormánynak boszorkányos gyorsasággal tett következő rendelkezéseit:

Az áthelyezés folytán megüresedett *sárbogárdi* kir. közjegyzői állásra pályázat s szabályszerű kamarai jelölés után — az utóbbit, mint immár rendszerint, figyelembe nem véve — kineveztetett *Morvay Zsigmond dr.* ügyvéd, volt országgyűlési képviselő.

Három nappal ezután közölte a hivatalos lap, hogy *Morvay Zsigmond dr.* sárbogárdi kir. közjegyző *Debrecenbe* helyeztetett át. —

Miután a budapesti kamara távbeszélő útján felhívott, hogy 48 óra alatt tegyen véleményes javaslatot a budafoki közjegyzői állás rendszeresítésére tekintettel a pestvidéki kir. járásbiróság területén fekvő községek új közjegyzői beosztására vonatkozólag, — néhány nappal utóbb megjelent a 22,348/1931. I. M. sz. rendelet, mely a budafoki kir. járásbiróság területére *Budafok* székhellyel a budapesti kir. közjegyzői kamarához tartozó új közjegyzői állást rendszeresít s mely a pestvidéki járásbiróság községeinek e rendelkezés folytán szükségessé vált közjegyző új beosztása tárgyában intézkedik.

Ismét néhány nappal azután közölte a hivatalos lap, hogy az igazságügyminiszter *Bathó Kálmán dr.* jászberényi kir. közjegyzőt *Budafok-ra* helyezte át. —

Ez igazságügyi intézkedésekkel kapcsolatban a kar kebelében általánosan hallott megjegyzéseket a következőkben regisztráljuk:

Az újabb időkben tulságos nagy számban történt ismét kívülállók kinevezése — igen nagy sérelmére a hosszú, kifogástalan közjegyzői gyakorlattal bíró helyetteseknek, kik a jelenlegi igazság-

ügyminiszter által hivatalba lépésekor tett nyilatkozatai alapján reménykedni kezdtek, reményükben azonban ismét keserűen csalódtak. A közjegyzői kar teljes mértékben magáévá téve a derék közjegyzőhelyettesek ügyét s nyomatékosan kéri az igazságügyminiszter urat, hogy a kinevezéseknél most már — lehetőleg a kamara jelölésének figyelembevételével, mely természetesen legjobban ismeri a pályázó helyetteseket — újra a helyettesekre legyen figyelemmel.

A közjegyzői kar meglepéssel hallotta az igazságügyminiszter úr nyilatkozatait, hogy új rendszeresítések, ha csak igazságügyi érdek parancsolólag nem követeli, nem lesznek, sőt az életképtelen állások a székesfővárosban s a vidéken egyaránt megszüntetnek. Az ennek ellenére történt budafoki rendszeresítés, melyet igazságügyi érdek aligha indokol (a budafoki járásbiróság a múlt évben 5 váltóóvást vett fel, a járás amúgy is a fővárosba tendál, sőt annak jelentékeny része Budapesten át kénytelen Budafokra utazni stb.) izgalmat s a bizonytalanság érzetét váltotta ki. Melyik közjegyző bizonyos afelől, hogy nem veszi el egyik napról a másikra körzete jelentékeny részét, ami a *Szemerjay-Petrán Tibor dr.* kartársunk által lapunk e számában közölt lilafüredi előadásban oly találóan jellemzett — *visszaléptetés*, a minden egyéb más pályán tapasztalható előléptetés helyett.

A díjszámításnál méltányosság is, nemcsak jogosság legyen irányadó, erre kérjük kartársainkat. Ha a díjrendelet betűi szerint valamely felszámítás 100%-ig jogos is, a belátásnak — különösképpen a jelenlegi súlyos helyzetben — nem egyszer oda kell concludálni, hogy concret esetben a jogos felszámítás méltánytalanság.

Panasz tárgyává tétetett egy hagyatéki díjfelszámítás, ahol a tárgyalási díj 100 P, az osztálykimutatások irásdíja — kétségtelenül sok érdekelt s nagy terjedelmű kivonatokról volt szó — 400 P.; egy budapesti 15 pengős váltó, ahol a viteldíj — kétségtelenül messze távoiságról volt szó — 11 P 20 fillér.

Korántsem arról van szó, amit a rendtartás „díjleszállítási igérettel való cliensszerzés“-nek nevez — ami ha előfordulna s tudomásunkra jutna, nem késnénk azt peilengérré állítani —, hanem arról, hogy a törvényhozó nem provideálhat minden, az átlagostól nagyban különböző esetre, ahol az átlagos esetekre helyes szabály alkalmazása — méltánytalanságot eredményez. Ily esetekben belátás és megértés vezessen bennünket. Gondoljunk arra, hogy szép

számban levő ellenségeink az ily díjfelszámítást — arra ügyet sem vetve, jogos-e az, vagy sem — hogy kihasználják ellenünk s gondoljunk arra is, hogy az egyre ismétlődő ily panaszok, ha meg is állapíttatik a közjegyző eljárásának jogossága — bizonyos szabályzati változtatásokat eredményezhetnek.

Egyes gyámhatóságok hivatalos iratainak — a hivatalos érintkezések hangjához képest szokatlan, a hivatali udvariasságot nélkülöző hangját kell szóvátennünk. Vannak átiratok, melyek a kir. közjegyzők, mint birói megbízottak „megkeresés“-eit következetesen „jelentés“-nek jelölik meg (sőt ilyen blanketták is vannak), melyek következetesen „felhívják“, sőt „utasítják“ a kir. közjegyzőt, mint birói megbízottat, melyek ilyenhangú határozatokat hoznak:

„... hagyatéki ügyben a késedelem okát haladéktalanul jelentse“

„Az iratokat azzal adja vissza, hogy az osztályegyezséget is mutassa be.“

Azt talán nem kell e gyámhatóságoknak magyaráznunk, hogy a kir. közjegyző, mint birói megbízott sem nem „fél“, még kevésbé alárendelt szerve a gyámhatóságoknak, úgy hogy ez a hang a kir. közjegyzővel, mint birói megbízottal szemben — nem használható; arra azonban rámutatunk, hogy ilyen hang fölösleges disszonanciákra vezethet s nem alkalmas az együttműködés kellemes atmoszférájának fenntartására.

Kihirdetett törvények.

Az 1931. évi XI. t.-c. a trianoni szerződésekből folyó kötelezettségekre vonatkozó egyezmények becikkelyezéséről;

az 1931. évi X. t.-c. a Görögországgal Athénben 1930. évi május hó 5. napján kötött békéltető eljárási és választott bírósági szerződés becikkelyezése.

Rendeletek.

2700/931. M. G. sz. A Hatásköri Biróság ügyrendje. (Ig. Közl. XL. évf. 5. sz. melléklete.)

60.020/1931. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmiadó szempontjából pengőértékre történő átszámítása. (B. K. 97.)

Judicatura.

61. Végrendelet hatálya. A felperesek az alperesek között 1926. augusztus 14-én létrejött ajándékozási szerződést azon az alapon támadták meg, mert az I. r. alperes azzal oly ingatlanait ajándékozta a II. r. alperesnek, amelyekre az I. r. alperes és előbbi felesége által 1904 szeptember 22-én alkotott közös és kölcsönös végrendelet értelmében a felpereseket öröklési jog illeti, az ajándékozási szerződés tehát a végrendelet intézkedéseit sérti.

Az I. r. alperesnek ez a rendelkezése végrendelete alapján életében meg nem támadható, mert a végrendeletben biztosított öröklési igény csak a végrendelező halálával nyílik meg az örökös javára, ellenben a végrendelező életbenlétéig a végrendelet a végrendelező vagyona iránt igényt nem nyújt és csak a végrendelező halálakor bírálható el az a kérdés, hogy a végrendelet alapján a végrendelező vagyona ki, mennyiben támaszthat öröklési igényt, valamint az a további kérdés is, hogy a végrendelezőnek élők között tett vagyonrendelkezései a végrendeleti örökös öröklési igényét sértették-e.

A felperesek ezek szerint az alperesek között létrejött ajándékozási szerződést az I. r. alperes életében a végrendeletben részükre biztosított öröklési jog alapján meg nem támadhatják, miért is a kir. Curia a fellebezési bíróság ítéletét megváltoztatta, a keresetet elutasította. (P. I. 658/1929.)

62. Hozomány. Felperes annak a havi 900 pengő járadékhozományának (apanagenak) a fizetésére kérte az alperest kötelezni, amelyet neki leányával 1926. VI. 22-én kötött házassága előtt a fedezendő lakbéren és egyéb részletesen felsorolt szolgáltatásokon felül kötelezően felajánlott.

Az alperes tagadta, hogy járadékból álló hozomány kiszolgáltatása iránt tett volna a felperesnek kötelező ígéretet és előadta azt, hogy nem a felperesnek, hanem a leányának a felperes nejének minden jogi kötelezettség nélkül pusztán csak szülői szeretetből indíttatva adott a lakbéren kívül kisebb kiadásainak és a cseléd-bér fedezésére időnként havi 200 pengőre emelt támogatást, amelyet azonban utóbb a felperesnek és nejének vele szemben tanúsított tiszteltlen magatartása miatt visszavont.

A felperes felülvizsgálati kérelmében helyesen utal ugyan arra, hogy a járadékhozomány szolgáltatására harmadik személy részéről tett ígéret érvényét a birói gyakorlat alakosságához nem köti, mert a kezdeményezően fellépő félnek kötelelemre irányuló szándék-

kal komolyan tett egyoldalú olyan jognyilatkozata, amelynek elfogadásából az elfogadóra kizárólag csak jogi előny hárul, — kijelentett elfogadási nyilatkozat nélkül is a szerződés erejével hat, ha a másik fél azt az elfogadásra rendelt törvényes határidőben vissza nem utasította és ennek folytán az ajánlattevő fél a másiknak elfogadási szándékát feltételezhet.

A fellebbezési bíróság azonban a tanuk vallomásának okszerű mérlegelésével jutott arra az eredményre, hogy a felperes az alperesnek járadékhozomány fizetésére vállalt kötelezettségét nem bizonyította, mert a hozományadást bizonyos tényekből következtetni, vagyis a hozományadást védelmezni nem lehet, hanem elengedhetetlenül szükséges a hozományátadási szándéknak, vagyis annak a világos kijelentése, hogy a nő, vagy harmadik személy a férjnek átadott vagyont, vagy annak járadékban nyújtott tiszta hasznát kifejezetten hozományként adja.

Már pedig a járadékból álló hozomány rendeltetésével és céljával nyilván ellenkezik, hogy annak összegszerű megállapítása az alperes belátásától és tetszésétől tétessék függővé. (K. 2831. 1930.)

63. Özvegyi jog. Neje özvegyi jogát végrendelettel a jász-kun férj is korlátozhatja, de ez a korlátozás nem terjedhet a szükséges lakás és az illő tartás mértékén túl.

Az alperes férje — az örökhagyó — végrendeletében az alperes részére az alperessel közösen lakott házra lakásszolgalmi jogot rendelt, egyébként azonban akként rendelkezett, hogy többi vagyona felett az alperest özvegyi jog ne illesse, mert, megélhetése saját vagyonának jövedelméből is biztosítva van.

Az özvegy saját vagyonának jövedelme az illő tartás meghatározásánál figyelembe jön ugyan, de csak a tartást kiegészítő tényezőként. Tehát az özvegyi tartás magára az özvegy vagyonának jövedelmére nem szorítható, hanem azt elsősorban és főként a hagyatéknak kell viselnie.

Ezek szerint az örökhagyó végrendelete abban a részében, amely az alperest a hagyatékból való eltartástól elzárja, hatálytalan s az alperesnek ezzel a végrendeleti rendelkezéssel szemben joga van arra, hogy a hagyaték jövedelméből illő tartást követeljen.

Ennek a jogának az alapján azonban az alperes a hagyaték hasznélvezetében csak akkor maradhat bent, ha annak jövedelme illő tartásának mértékét nem haladja meg.

A hagyaték ingóságokon s az alperes lakásszolgalmi jogával terhelt házbelsőségen kívül 18 holdnyi mezőgazdasági biztokból, mintegy 1000 négyszögölnyi szőlőföldből s legelőilletőségből áll.

Ennek a vagyonnak a jövedelme, figyelemmel arra is, hogy az alperesnek magának is van mintegy 11 hold földje, a földmivessorban élő alperes illő tartásának mértékét lényegesen meghaladja.

Az alperes tehát nem tarthatja meg a hagyaték hasznélvezetét, hanem az örökösöktől csak illő tartást s annak a hagyatéki ingatlanokon való biztosítását követelheti . . .

A m. kir. Curia megállapítása szerint az alperesnek, mint-hogy lakása a végrendelettel biztosítva van, illő tartása céljából — figyelemmel saját vagyonának jövedelmére is — havi 40 aranykoronánál, vagyis 46 pengő 40 filléernél többre nincs igénye. (K. 1931. január 9.)

64. Fogláló és kötbér mérséklése. Abban a kérdésben, hogy az említett ötezer pengőt foglalónak, vagy kötbérnek kell-e tekinteni, döntő súlya lenne annak, ha meg lehetne állapítani, hogy a felperesek az ötezer pengőt, mint kötbért fizették. Az utóbbi következtetésre azonban nincs alap, mert az ötezer pengőt a felek a pénz lefizetése után létesült C. alatti megállapodásban világosan foglalónak nevezik. Ha pedig akként a kötbér mérséklését kizáró körülmény nincsen, vagyis ha — úgy mint ebben az esetben is — nincs szó önként megfizetett lejárt kötbérről, akkor a megkülönböztetésnek már nincs jelentősége, mert a foglaló elveszéséből eredő joghátrány tekintetében is a kötbérre fennálló szabályok szerint van mérséklésnek helye.

A mérséklést illetően szabály az, hogy csak a túlságosan magas összegű foglaló vagy kötbér mérsékelhető a méltányosság szerint és hogy a méltányos összeg meghatározásában a hitelezőnek nemcsak vagyoni érdekét, hanem a teljesítéshez fűződő minden egyéb jogosult érdekét is számba kell venni. Már pedig ebben egyedül az a vagyoni érdek is kizárja a mérséklést, amely az alpereseket az ügylet teljesítéséhez fűzte.

Mivel pedig az alpereseknek az ügylethez fűződő vagyoni érdeke nem az eladáskor valóságos értékhez (32.500 pengőhöz), hanem a kikötött vételárhoz igazodik, ennél fogva nyilvánvaló, hogy az alperesek vagyoni érdeke nem kisebb ötezer pengőnél. Az említett érdeknek biztosítására kárátalányképpen kikötött ötezer pengőnyi összegnek mérséklésére tehát nincs alap, mert egyedül

az a körülmény, hogy a felperesek — amint maguk is beismerik — kellő megfontolás nélkül bocsátkoztak bele a vételbe, nem törvényes ok arra, hogy a másik fél rovására annak a veszteségnek elhárítását vagy mérséklését kérhessék, amely őket végeredményében abból érte, hogy számításuk és feltevéseik be nem következtek. (K. VI. 61—1931.)

65. Közszerzemény fölötti rendelkezés. A férj a házasság megszűnése után egyik gyermekére, alperesre ruházta át a nevén álló, de közszerzeményt képező ingatlant. A többi gyermek anyja jogán közszerzeményi jutalékot követelt az ingatlanból. A Kúria helyt ad a keresetnek, mert:

a házasság tartama alatt visszterhesen szerzett minden vagyon a házastársak közszerzeménye, amin nem változtat az, hogy az ingatlan tulajdonjoga csupán az egyik házastárs nevére íratott, — továbbá, mert a házasság megszűnésekor természetben meglévő közszerzeményi vagyontárgy fele természetben, a másik házastársat, illetve örököseit megilleti. Nem hivatkozhatik az alperes arra, hogy az apa a közszerzeményi ingatlant reá ruházta, mert ez az át ruházás a házasság megszűnése után történt és a felebbezési bíróság helyesen állapította meg azt, hogy az alperes, mint rosszhiszemű szerző, azt kiadni tartozik. (K. I. 1461—1930.)

66. Lemondás a közszerzeményről. Az özvegy a hagyatéki tárgyaláson özvegyi jogának az egész hagyatékra való megállapítását a hagyatéki állagának pedig végrendeleti öröklés címén az ő egyik gyermekére IV. rendű felperesre leendő átírását kérte, anélkül, hogy közszerzeményi igényeiről említést tett volna. A hagyatékot azonban alperesek vették birtokukba, akik ellen azután az özvegy közszerzeményi igényével is fellép. Alperesek azzal védekeznek, hogy mivel az özvegy a hagyatéki tárgyaláson nem érvényesített közszerzeményi igényt, arról lemondottnak tekintendő. A Kúria megállapítja, hogy a kereset lemondás okából nem utasítható el:

Jelen esetben a közszerzeményi igényről való hallgatóságos lemondás meg nem állapítható. A felperesek jogelőde, az özvegy ugyanis az egész hagyatékra vonatkozó özvegyi jogát azzal a nyilatkozattal kapcsolatban kérte megállapítani, hogy a hagyatéki végrendeleti öröklés címén az ő gyermekét a IV. r. felperest illesse meg. Ennél a nyilatkozatnál az alperesek jelen sem voltak, — a hagyatéki eljárás során az átadás kérdésében az ellenérdekű felek között megegyezés létre nem jött és ezért perreutasítás történt.

Ezek szerint tehát az özvegy az alperesek javára semmiféle nyilatkozatot nem tett, terhére tehát joglemondás meg nem állapítható és így az örökösei nincsenek elzárva attól, hogy közszerzeményi jogot érvényesíthessenek, amennyiben annak előfeltételei fennforognak. (K. I. 1472—1929.)

67. Köteles-rész kiszámítása haszonélvezettel terhelt ajándékozás esetén. A fellebbezési bíróság a kötelesrész kiszámításánál a 350 P-re becsült elajándékozott ingatlan értékéből 15%-ot azon a címen vont le, hogy az ajándékozás a haszonélvezet fenntartása mellett történt. A Kúria mellőzi a 15% levonását, mert:

A kötelesrészessel szemben a haszonélvezet terhe figyelmen kívül marad, vagyis az átruházott ingatlan értékét úgy kell megállapítani, mintha haszonélvezet nem terhelné. (K. I. 3045—1929.)

68. Végrendelet megtámadásának tilalma. Az örökhagyó kijelentette végrendeletében, hogy a veje által vezetett s a végrendelező által havonta pontosan ellenőrzött pénztárnapló az örökhagyó bér gazdaságaiban rejlő vagyonának értékét a legnagyobb pontossággal tünteti fel, s ezért az örökösök közötti ellentétek kiküszöbölése céljából elrendelte, hogy halála esetén vagyonának értéke kizárólag a pénztári napló alapján, az abban kitüntetett értékek teljesen megfelelő összegben állapítható meg. Egyben a kötelesrészre szorította a végrendeletet megtámadó örökösöt. Az egyik örökös később azon a címen indít keresetet örökösársai ellen, hogy a pénztári napló nem híven tüntette fel az értékeket. Alperes erre kéri felperesek kötelesrészre szorítását. A Kúria helyt ad a keresetnek és elutasítja alperes kérelmét. Indokok:

A végrendelet intézkedéseiből az örökhagyónak arra az akaratára kell következtetni, hogy ő a bér gazdaságaiban fekvő vagyonát az abból készpénzben kielégítendő örököseinek igénye szempontjából abban az értékben kívánta számításba venni, amellyel az, az örökhagyó halálakor valósággal bír. S ezt az értéket csak azért kívánta a veje által vezetett pénztári napló alapján megállapítani, mert szerinte a pénztári napló a legnagyobb pontossággal tünteti fel a bér gazdaságaiban fekvő vagyonának értékét. Abból, hogy az örökhagyó a pénztári naplót havonta aláírásával hitelesítette az örökhagyónak arra a feltevésére lehet következtetni, hogy veje a naplót híven, pontosan vezette.

Amennyiben tehát megállapítható, hogy az örökhagyónak ez a feltevése téves volt és a pénztári napló adatai szerinti érték

biróság indokolása arra célozna, hogy a korábbi hitelezők elsőbbségi nyilatkozata nem csatoltatott, az indokolás azért téves, mert a kérelem ezáltal a jelzálogjog rangsorának hátrább helyezésére még nem irányult, a kért feljegyzés megengedéséhez pedig az alábbiak szerint elsőbbségi nyilatkozatokra szükség nem volt.

A 23000/1929. I. M. rendelet 16. §-ának harmadik bekezdése szerint a tkvi. rts. 61. §-ának 4. bekezdését úgy kell alkalmazni, hogy a jelzálogjog rangsorának hátrább helyezéséhez (elsőbbség átengedéséhez) — a korábbi hitelező elsőbbségét engedélyező nyilatkozatán kívül — a jelzálogjog tulajdonosának hozzájárulását is meg kell kívánni. A jelzálogjogtulajdonosnak elől említett és a biztosítéki okiratba foglalt nyilatkozata s erre irányuló kérelme nyilvánvalóan nem egyéb, mint az említett rendelet 16. §-ának harmadik bekezdésében megkivánt hozzájárulás előlegezése arra az esetre, ha a most jelzálogjogot nyert hitelező a korábbi rangsorban tkvi. jogokkal bíró jogosultakkal való megállapodás útján ezekkel szemben rangsor-elsőbbséget kívánna szerezni. Ily előleges hozzájárulás tiltva, vagy kizárva nincs s annak a betétben való feljegyzése fölöslegessé teszi a jelzálogtulajdonos hozzájárulásának újabb kimutatását, ha a tkvi rts. 61. §. utolsó bekezdésének alkalmazására kerülne a sor, másrészt már eleve biztosítja a most jelzálogjogot nyert hitelezőt, aki esetleg éppen erre vonatkozó számítással nyújtott hitelt, afelől, hogy a jelzálogtulajdonosa a rangsorelsőbbség megszerzésének útjába nem fog akadályt gördíteni.

Ezért az elsőbíróóság álláspontjával ellentétben a rendelkező rész értelmében kellett határozni. (Bpesti kir. tszék, 21. Pf. 522/1931.)

72. Tkvi bejegyzések csak eredeti okiratok alapján teljesíthetők. Eredeti okiratnak pedig csak az tekinthető, melyet a jogügyletben kötelezettként illetve jogosítottként szereplő személyek sajátkezűleg aláírtak, illetve mely a jogosított, vagy kötelezettként szereplő személyek aláírásukkal is elismeri nyilatkozatát magában foglalja. Az a biztosítéki okirat tehát, melynek tartalma szerint ugyan bizonyos személy a jogügyletben, mint egyenes adós érdekelve van, e körülménynek tkvi kitüntetésére alapul csak akkor szolgálhat, ha az okiratban a megnevezett személynek ily értelmű nyilatkozata is foglaltatik s az általa perrendszerűen alá van írva. (Bpesti kir. tszék., —Pf. 14441/1930/21.)

73. Telekkönyvi előjegyzés igazolása gondnokság alatt álló tulajdonossal szemben. Figyelmen kívül hagyta az első-

biróság, hogy a gondnokság alá helyezés feljegyzése az 1930. június 5-én nyert rangsorban rendeltetett el, míg a végrehajtató, illetve jogelőde javára a végrehajtás tárgyát képező követelés erejéig biztosítási végrehajtás útján már 1930. évi január hó 28-án lett a jelzálogjog előjegyzés elrendelve s a kielégítési végrehajtást elrendelő végzés ezen korábbi előjegyzés igazolására szolgál.

Ettől eltekintve a tkvi hatóságnak sem módjában, sem jogában nem áll annak vizsgálata, hogy a gondnokság alá helyezett adós e végrehajtás elrendelésének alapjául szolgáló eljárás gondnoka útján lett-e bevonva s a gondnokság alá helyezés feljegyzését, mint a kért bejegyzés elrendelésének akadályát a tkvi hatóság csak akkor veheti figyelembe, ha kérvényi úton a gondnokság alá helyezett egyén nyilatkozata alapján kérnek ellene vagy kér ő maga valamely bejegyzést, de nem oly esetekben, midőn a polgári bíróság a Pp-ben szabályozott eljárás lefolytatása után hozott végrehajtást elrendelő végzésének foganatosításáról van szó, mert ez esetekben a polgári bíróság előtt lefolyt eljárás során jelentkező hiányok vagy téves rendelkezései által okozott sérelem orvoslása a Pp-ben meghatározott jogorvoslati útra tartozik. (Bptvsz. 21. P. f. 4049—1931.)

74. Keresetbiztosítéki jelzálogjog. A jelzálogtörvény 64. §-ának 2. bekezdése értelmében a követelésnek bármilyen jogalapon járó kamatért és egyéb mellékszolgáltatásért, ha csak biztosításukra jelzálogjog külön nincs bejegyezve, a keretbiztosítéki jelzálog csak annyiban felel, amennyiben a követelés e járulékaival együtt a bejegyzett keretet meg nem haladja.

E törvényes rendelkezés szerint a keretbiztosítéki jelzálogjognál a telekkönyvileg bejegyzett keret a biztosított jogviszonyból származó követelésnek nemcsak tőkeösszege, hanem bármely jogalapon járó kamata erejéig akkor is biztosítékul szolgál, ha a tőke kamatainak a biztosítására külön jelzálogjog százalékszerűleg kitüntetve, vagy a további kerettel bejegyezve nincs is. E részben a kimutatott és igazolt kamatoknak a keretbiztosítéki jelzálogjog rangsorában történő sorozása csak annyiban van korlátozva, hogy a sorozott tőke, kamat és egyéb mellékszolgáltatások együttes összege a bejegyzett keretet meg nem haladhatja.

A másodbíróóság e törvényes rendelkezés betartásával, a bejegyzett keretet meg nem haladó mérvben sorozta a 2324/1924. tkv. számú végzéssel bekebelezett keretbiztosítéki jelzálogjog rangsorában az 5201/1929. tkv. számú végzés alapján foganatosított telekkönyvi bejegyzéssel igazolt kamatokat.

Ez okból a kir. Kuria e törvényes döntés megváltoztatására irányuló felfolyamodásnak helyet nem adhatott. (Kuria P. V. 5654/1930. sz.)

75. Utóöröklési korlát. Az elsőbíróság a kérelem teljesítését azért tagadta meg, mert ingatlan hasznélvezetére jelzálogjogot bekebelezni csak akkor lehet, ha az ingatlan állagának megterhelését kizáró körülmény forog fenn, ily körülmény fennforgása pedig a tkvi betétből meg nem állapítható.

Az elsőbíróság ez indokolása s arra alapított megtámadott elutasító határozata téves, mert nem vette figyelembe a kérvény és a bemutatott okirat teljes tartalmát.

A kérvényből, mely a tkvi rts. 74. §-a értelmében kérte a jelzálogjog bekebelezést és az azonos tartalmú okiratból kitűnőleg a jelzálogjog a H... F... végrendeleti előhagyományi (előörökös) ingatlan illetőségének hasznélvezetére volt bekebelezendő. Előhagyományos illetve előörökös ott lehet, ahol utóörökös van kijelölve. Ha pedig H... F..., mint előörökös tulajdonjoga utóörökösödési joggal terhelt lesz bekebelezve, úgy — minthogy a m. kir. Kuria gyakorlata és a 23000/1929. I. M. rendelet 49. §-a szerint az utóörökösödési jog bejegyzése az elidegenítési és terhelési tilalom jellegével bír — kétségkívül beáll az a jogi akadály, mely az állag megterhelését kizárja s az esetben az idézett rendelet 49. §-ának 2. bekezdése értelmében az ingatlan hasznélvezetére önállóan is lehet jelzálogjogot bekebelezni.

Minthogy egyelőre nem tudható, vajjon az adós tulajdonjoga utóörökösödési joggal terhelt fog-e bekebeleztetni, aminthogy még egyelőre az is bizonytalan, hogy adós, mint örökös javára a tulajdonjog be lesz-e kebelezve s éppen ezért a tkvi rts. 74. §-a értelmében eszközölt bekebelezés csak feltételes: a kifejtettek szerint nincs semmi akadálya annak, hogy a jelzálogjog a kérelemnek megfelelően, de a rendelkező részben írt módon, feltételesen, egyedül az adóst majdan megilletendő hasznélvezeti jogra kebebeleztesse. (Bpesti kir. tszék. Pf. 24.367/1930)

76. Előjegyzés igazolása. Nem szolgálhat ugyan az előjegyzett jelzálogjog törlésének bekebelezését szorgalmazó kérelem elutasítására az az elsőbíróság által felhozott körülmény, hogy a jelzálogjog törlése már előjegyeztetett, mert az által a kérelem célja még el nem éretett — s nem férhet kétség ahhoz sem, hogy oly esetben, midőn a jelzálogjog a tkvi rts. 90. §-a értelmében a kártérítési igényt megállapító közbenszóló ítélet alapján jegyeztetett

elő, a kártérítési pert jogerősen megszüntető perbirósági végzés alapján a jelzálogtulajdonos kérelmére az előjegyzett jelzálogjog törlése az érdekeltek meghallgatása nélkül elrendelhető, mert hiszen a per megszüntetése kizárja annak a lehetőségét, hogy az előjegyzés a tulajdonos ellen hozandó jogerős (marasztaló) birói határozattal igazoltassék. (Bpesti kir. tszék. 21. Pf. 1041/1931.)

77. Tulajdonjogi korlátozás. A tkvi rts. 52 §-ának d) pontjában említett tkvi bejegyzés alá került feltételek és korlátozások felsorolása nem taxatív s kimerítő, hanem csak exemplificatív felsorolás. Egyébként is az 52. §. nem foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy minő tulajdoni korlátozások szolgálhatnak általában tkvi bejegyzés tárgyául, hanem csak azzal, hogy mely bejegyzések jönnek a betét tulajdoni lapjára. A tkvi feljegyzések megengedésével a tkvi rts. 104. és a 23000/1929. I. M. sz. rendelet 38. §-a rendelkezik, ezek szerint feljegyzés tárgyát képezhetik az ott körülírt viszonyok és tények, valamint egyéb kikötések is, különösen akkor, ha ezek hatálya a tulajdonos jogutódaira is kiterjed.

A tkvi rts. 104. §-ának helyes értelmezése szerint tkvi feljegyzés tárgyát képezhetik az ingatlan tulajdonosának az ingatlanra vonatkozó szabad rendelkezési jogát korlátozó, fennálló törvényes rendelkezésekkel megengedett, érvényesnek elismert illetve nem tiltott, jogügyleti úton keletkezett kikötések is különösen akkor, ha ezek hatálya a tulajdonos jogutódaira is ki kell, hogy terjedjen.

A fennálló jogszabályok értelmében a vasuti pályatestek mellett s tűzbiztonsági határon belül gyulékony építmények nem létesíthetők. Ha az ingatlan tulajdonosa ennek ellenére a vasútvállalat engedélyével, melynek érdekében az előbb említett törvényes tulajdoni korlátozás felállított — a tűzbiztonsági határon belül, saját veszélyére gyulékony épületet emel, nem vitatható el a vállalat azon joga, hogy a tulajdonossal szemben kikösse tulajdonjogának illetve ebből folyó további jogainak oly korlátozását, hogy az így emelt épület és tartozékaiban a vasúti üzemből folyólag netalán előálló károkat túrni tartozik s minthogy arról, hogy a felépítmény létesítése csak e tulajdoni korlátozás mellett engedtetett meg, az ingatlan tulajdonjogát megszerezni kívánó harmadik személyek csak a tkvi betétből szerezhetnek tudomást és az említett kikötés későbbi jogszerzőkre hatályosnak csak az esetben tekinthető, ha az a betétből kitűnt: nem szenvedhet kétséget, hogy az ismertett kikötés oly tulajdoni korlátozást képez, melynek telekkönyvi feljegyzése helyt foghat s ezért az elsőbíróság elutasító végzésének megvál-

toztatásával a kérelemnek helyt adni kellett. (Bpesti kir. tszék 22. Pf. 328/1931.)

78. Utóöröklés bejegyzése. A m. kir. Kuria 74. számú teljesülési határozatából kitűnik, hogy az utóöröklési jog feljegyzése azok közé a feljegyzések közé tartozik, amelyeknél az elidegenítési és terhelési tilalom kikötése, már magában az utóöröklés rendelésben beaufoglaltatik, e rendelkezés jogi természeténél fogva

Ezzel összhangzóan a 23.000/1929. I. M. sz. rendelet 49. §-a úgy a jelzálogtvörvény 91. §-a is az utóöröklési jog feljegyzését oly nyilvánkönyvi akadálnak tekinti, mely az utóöröklési joggal terhelt ingatlan elidegenítését, állagának megterhelését kizárja.

Ugyancsak a m. kir. Kuria 74. számú teljesülési határozatából az is megállapítható, hogy az utóöröklési jog érvényes nyilvánkönyvi bejegyzésével szemben a bejegyzéssel terhelt ingatlan állagára további zálogjog bejegyzésének az utóöröklési jog megszüntének időpontjától kezdődő joghatállyal sincs helye.

Mindezekből következik, hogy téves a másodbiróságnak az az álláspontja, amely szerint az utóörökösödési jog telekkönyvi feljegyzésének a hatálya nem azonos az elidegenítési és terhelési tilalom feljegyzésének hatályával s nem akadállya annak, hogy az ily feljegyzéssel terhelt ingatlan állagára harmadik személyek, az utóörökös jogainak épségben tartásától feltételezetten zálogjogot szerezhessenek.

Ennek ellenére sem volt azonban hely adható a felfolyamodásban foglalt ama kérelemnek, hogy a másodbiróság által elrendelt zálogjog bekebelezés az ingatlan állagáról töröltessék.

A másodbiróság ugyanis a kir. Kuria által is betekintett 10.286/1927. telekkönyvi számú iratok alapján helyesen állapította meg, hogy *az utóörökösödési jog feljegyzése előörökös megnevezése nélkül, a leszármazó törvényes örökös javára, jogügyleten kívül, pusztán az utóöröklést rendelt dr. A . . . Ö . . . nevében beadott, nevezett által sajátkezűleg alá sem irt kérvény alapján történt.*

Ez a feljegyzés ennél fogva sem a telekkönyvi rendtartás, sem az anyagi jog szempontjából a megkivánt feltételeknek meg nem felel, mint ilyen nyilvánkönyvi bejegyzés tárgya nem lehetett s ha mégis bejegyeztetett, úgy a 74. számú teljesülési határozat indokolása szerint hatálytalan és a további telekkönyvi jogok, tehát a végrehajtási jogügyleti zálogjogok bejegyzését az ingatlan állagára sem gátolja. (Kir. Kuria, — Pk. V. 4603/1930/9. sz.)

5. Vagyonátruházási illeték. Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 67. §-ának 5. pontjában foglalt rendelkezések szerint a visszterhes ingatlan vagyonátruházásra vonatkozó jogügyletek után kiszabott illetékek törlésének csak két esetben van helye. Először, ha a felek az ügyeletet foganatbamenetele előtt közös megegyezéssel visszavonták, másodsor, ha az átruházást a bíróság eredeti érvénytelenség miatt megsemmisítette. A panaszban a panaszos az említett esetek egyikét sem állítja, még kevésbbé bizonyítja, az a felcsatolt bírósági periratokból is megállapítható ténykörülmény pedig, hogy a panaszos a jogügylettől egyoldalúan, tehát a másik szerződő fél hozzájárulása nélkül lépett vissza, a panaszolt illeték törlésére törvényes alapul nem szolgálhat. (5435—1930. P.)

6. Illeték előrekapott ajándék esetében. Az 1920. évi XXXIV. t.-c. 69. §-ában felsorolt szerzeményeknek a hagyatékhöz való hozzászámítását, valamint az ezen szerzemények után előirt ajándékozási illetékeknek az örökösödési illetékből levonását illetően e bíróság állandóan követett gyakorlata szerint az idézett törvényhely rendelkezései csak abban az esetben nyerhetnek szó szerinti alkalmazást, ha úgy az ajándékozás, mint a hagyatéki illeték kiszabása azonos jogszabályok alkalmazása mellett történt. Oly esetben azonban, mint pl. a jelen hagyatéknaál is, amikor az ajándékozási illetéket még az 1923. évi 117.302. P. M. sz. rendelet alapján papirkoronában állapították meg, viszont a hagyaték már aranykorona alapon és az 1927. évi V. t.-c. hatálya alatt kerül illetékkiszabás alá, az ajándékozott vagyon értéke hozzászámítandó ugyan a hagyatéki vagyon értékéhez az illetékkulcs megállapítása céljából, de ha a hozzászámítás folytán az öröklési illeték kulcsa fokozódik, úgy az ajándék értéke még az öröklési illeték kivetése előtt leszámítandó s ily esetben az öröklési illetékből az annakidején előirt ajándékozási illeték levonásnak sincs helye, ha azonban az ajándék értékének a hagyatéki vagyonhoz hozzászámítása folytán az öröklési illeték kulcsa fokozódik, akkor az öröklési és az azzal kapcsolatos ingatlan vagyonátruházási illeték az együttes érték alapján számítandó, az így kiszámított illeték összegéből azonban nem az ajándékozás után tényleg kiszabott vagy befizetett illeték aranykorona értéke vonandó le, hanem az az összeg, amint az ajándékozott vagyon megszerzése után az öröklési illeték kiszabásánál alkalmazott jogszabályok alapján lett volna ajándékozási és ingatlan vagyonátruházási illeték címén követelhető. Ez az eljárás biztosítja a törvényhely rendelkezéseiben rejlő ama cél elérését, hogy

a hagyatéki illeték megállapításánál a törvényszerű progresszió érvényesüljön. A kir. pénzügyigazgatóságnak az az eljárása, hogy az ajándék és a hagyaték együttes értékéből előirt illetékből csak e tényleg kiszabott ajándékozási illetéket vonta le, nemcsak a progresszió érvényesülését, hanem azon túlmenőleg, az egy ízben már törvényes illetékekkel jogerősen megterhelt ajándékozás újabb illeték alá vonását eredményezi. Ez az újabb illeték alá vonás pedig a jogerős ajándékozási illetékek vagy felemelését — vagy mint a jelen esetben — az örökösödési illeték mérvét befolyásoló értékhatárnak az 1927. évi V. t.-c. alapján történt leszállítása folytán, leszállítását vonná maga után, aminek különös tekintettel az idézett t.-c. 19. §-ában foglalt rendelkezésekre is, helye nincs.

Ami az előre kapott ajándék értékeléséi illeti, általános magánjogi szabály, hogy az előre kapott adomány a juttatáskor volt értékkel veendő számításba. Ennélfogva helytelenül járt el a m. kir. pénzügyigazgatóság, amikor az ingatlanrésznek az ajándékozás időpontjában volt értéke helyett az örökség megnyiltakori értékét vette számba. Tekintettel azonban arra, hogy az ingatlanok értéke 1924. évi februártól 1928. évi február haváig elteit négy év alatt köztudomás szerint megközelítőleg sem emelkedett olyan mérvben, amilyen mérvű különbség az 1924. évi február 8-iki 60 millió korona = 85271.42 aranykorona = 9042.85 pengő egyezségi érték és az 1928. évi január 22-iki 158.325 pengő törvényszerű legkisebb érték között mutatkozik, ennél fogva meg kell állapítani, hogy a korábbi értékelés tévesen történt, aminek folytán a kir. pénzügyigazgatóságot az ingatlanrész 1924. évi február 8-iki valóságos értékének a felekkel létesítendő egyezség, esetleg szakértői becslés útján való megállapítása s ennek figyelembevételével a fentiek értelmében új határozathozatalra kellett utasítani (15.844—1929.)

236. **Dr. Fésűs György** ceglédi kir. közjegyző aug. 14-től aug. 31-ig, esetleg szept. 8-ig terjedő időre helyettest keres.

237. **Állandó helyettesi állást keresek** lehetőleg gimnáziummal bíró városban folyó évi augusztus 15-re. Van árvaszéki-, ügyvédi- és 2 évi helyettesi joggyakorlatom. Iroda önálló vezetését elvállalom. — **Dr. Doszpoly Dezső** kir. közjegyzőhelyettes Hódmezővásárhely.

238. **Ügyvédi vizsgával és 1½ évi jelölti gyakorlattal közjegyzőjelölti állást keresek.** Január 1-én megnyílik helyettesi jogosultságom. Beszélek németül, franciául, angolul és szerbül. Ajánlatokat „Bácska” jelígre a kiadóba kérem.

239. **Önálló közjegyzői segédnő,** 11 éves gyakorlattal telekkönyvi ügyekben, írógépelésben és levelezésben perfect, Budapesten állást keres. Cím a kiadóban.

240. **Perfect közjegyzői segédnő,** 8 évi praxissal, hagyatéki, telekkönyvi és tényleges birtoklási ügyekben önálló, közjegyzői iroda önálló vezetésére képes, perfect írógépelő és könyvelő, állást keres Budapesten. Címe a kiadóban.

241. **Fiatalkeresztyén úrileány** gyors- és gépirónő, egy éves gyakorlattal, szerény igényekkel azonnali belépésre állást keres. Waisbecker Edit Horthy M.-körtér 3. b. V. 7.

Apróhirdetés egyszeri közzétételének díja:

Alkalmazottat keresőknek 2.— P.

Alkalmazást keresőknek 1.— P.